

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

JSEM ZASTUPITELKA

Vážené zastupitelky,
vážení zastupitelé,

na prvním místě bych vám rád pogratuloval ke zvolení do takto vážených a důležitých veřejných funkcí. Nejméně následující čtyři roky budete mít ve svých rukou odpovědný rozvoj a hospodaření své obce. Nejde přitom o snadnou činnost, která by s sebou nenesla odpovědnost. Právě naopak – správa obce vyžaduje značnou odbornost, zájem, nasazení a trpělivost.

Ministerstvo vnitra se proto rozhodlo sestavit publikaci obsahující informace o povinnostech a odpovědnosti spojených s výkonem vaší funkce, která vám přehledně představí základní oblasti výkonu funkce zastupitele obce a správy obce.

Na následujících stránkách se dočtete o celé šíři výkonu funkce zastupitele a činností spojených se správou obce. Zaměříme se jak na práva a povinnosti zastupitelů, tak na fungování orgánů obce, hospodaření s majetkem obce, vydávání obecních právních předpisů, ale také na zapojování občanů do veřejného dění.“

Cílem této publikace je vám přehlednou a přívětivou formou podat základní poznatky. Není naším záměrem

duplikovat znění právních předpisů nebo stanovisek. Brožura vám však umožní prvotní zorientování se v problematice správy obce tak, abyste byli co nejlépe vybaveni znalostmi pro vaše rychlé zapojení se do práce zastupitelstva.

Ministerstvo vnitra je připraveno vám po celou dobu výkonu vaší funkce poskytovat poradenskou a metodickou pomoc. Publikace i proto obsahuje kontakty na odpovědné útvary ministerstva a odkazy na řadu metodických materiálů.

Přeji vám, aby pro vás byla publikace přínosná a pomohla vám se rychle stát zastupitelem, který svou erudicí přispěje k rozvoji obce nebo města, a tím jste naplnili očekávání, která do vás voliči vložili.

Mgr. Bc. Vít Rakušan
1. místopředseda vlády
a ministr vnitra

OBEČNÝ PŘEHLED - CO JE OBEC?	7
1. ZÁKLADNÍ SEZNÁMENÍ SE S VAŠÍ FUNKCÍ	9
2. JSEM ZASTUPITEL/KA - PRÁVA A POVINNOSTI	13
Práva a povinnosti	13
Odpovědnost	13
Zánik mandátu	15
Střet zájmů	16
Neslučitelnost funkcí	17
3. JSEM ZASTUPITEL/KA - FINANČNÍ ASPEKTY FUNKCE	19
Odměňování	19
Mimořádné odměny	20
Další finanční nároky	20
Dovolená	20
4. ORGÁNY OBCE - ROLE ZASTUPITELSTVA, RADY, STAROSTY/STAROSTKY A OBECNÍHO ÚŘADU	19
Samostatná působnost obce	19
Přenesená působnost obce	20
Zastupitelstvo obce	21
Pravomoc zastupitelstva obce	22
Rada obce	23
Pravomoc rady obce	24
Starosta/starostka obce	26
Obecní úřad	27
Výbory a komise (orgány zastupitelstva a rady obce)	27
5. PRÁVNÍ PŘEDPISY OBCE	29
6. HOSPODAŘENÍ A NAKLÁDÁNÍ S MAJETKEM OBCE	31

Rozpočet obce	31
Příjmy a výdaje obce	32
Nakládání s majetkem obce	34
Přezkoumávání a kontroly hospodaření obce	36
7. VZTAH OBCE VŮČI KRAJI	37
8. SPRÁVNÍ ŘÁD A JEHO UPLATŇOVÁNÍ	38
9. PARTICIPACE OBČANŮ	39
Místní referendum	40
Petice	40
Participativní rozpočet	41
Právo na informace o činnosti orgánů obce	42
10. KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	43
11. OBEC V DOBĚ PANDEMIE	46
12. INTEGRACE CIZINCŮ	48
13. OBEC A DIGITALIZACE	50
14. KRIZOVÝ INFORMAČNÍ TÝM - BOJ S DEZINFORMACEMI	51
15. CO PRO VÁS DĚLÁ MINISTERSTVO VNITRA?	52
SEZNAM KONTAKTŮ NA ÚTVARY MV	54
OBEČNÝ PŘEHLED - ÚZEMNÍ ČLENĚNÍ STÁTU	57
UŽITEČNÉ ODKAZY	58

OBECNÝ PŘEHLED – CO JE OBEC?

Hlavním zdrojem pro pochopení legálního rámce fungování obce je **zákon o obcích**. Nicméně obec, a její samospráva, je ukotvena také **Ústavou České republiky**. Pojďme se podívat, jak tyto základní právní předpisy na obec pohlíží.

Ústava ČR vymezuje v čl. 99 územní samosprávné členění státu na obce (základní územní samosprávné celky) a kraje (vyšší územní samosprávné celky). Obce a kraje mají Ústavou garantované **právo na samosprávu**. Z Ústavy také vychází základní vymezení zastupitelstva jako vrcholného orgánu samosprávy (čl. 101 odst. 1). Obce jsou zde popsány jako veřejnoprávní korporace, které nakládají s vlastním majetkem a hospodaří dle vlastního rozpočtu.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“), popisuje veškeré právně dané aspekty fungování obce a jejích orgánů (postavení obce, orgány obce, působnosti) a měl by tak být prvním předpisem, se kterým byste se jako noví zastupitelé měli seznámit. Základní definicí obce **zákon o obcích** navazuje na **Ústavu ČR**. **Obce jsou veřejnoprávními korporacemi**, které mají vlastní majetek. V právních vztazích vystupují svým jménem (neboli mají právní osobnost) a tím pádem také za své jednání nesou právní odpovědnost. Zákon dále stanovuje, že základním úkolem obce je pečovat o všestranný rozvoj území obce a o potřeby svých občanů.

Více:

- Ústava České republiky
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

Mandát člena zastupitelstva obce, potažmo z toho plynoucí postavení, práva a povinnosti člena zastupitelstva obce, vám vznikl zvolením, k němuž dochází ukončením hlasování (nikoli až složením slibu).

Výkon funkce člena zastupitelstva obce je **výkonem veřejné funkce**, což představuje specifický typ vztahu k obci, zcela odlišný od pracovního či jiného obdobného poměru. **Členové zastupitelstva obce (ani uvolnění) nejsou k obci v pracovním poměru**, a tak **zákoník práce se na ně vztahuje, jen v omezeném rozsahu** – když to zákoník práce sám stanoví nebo když to stanoví zákon o obcích. Mimo jiné proto se s výkonem funkce člena zastupitelstva obce **nepojí „pracovní doba“**, a to ve všech s tím souvisejících konsekvencích (nemá 5denní pracovní týden v pondělí až pátek, 40hodinový týdenní úvazek, nemůže vykazovat práci přesčas apod.).

Právní poměry a související nároky členů zastupitelstva obce upravuje především zákon o obcích – upravuje jejich odměňování (poskytování pravidelných měsíčních odměn, mimořádných odměn, dalších peněžitých plnění), nárok na dovolenou, odchodné při ukončení výkonu funkce a jiné.

Z hlediska způsobu, jímž může být funkce zastupitele/zastupitelky vykonávána, přichází v úvahu jen dvě formy – člen zastupitelstva obce může funkci vykonávat **buď jako**

„uvolněný člen zastupitelstva obce“ nebo „neuvolněný člen zastupitelstva obce“. Rozdíl mezi nimi nespočívá v tom, že by „uvolněný“ měl širší práva člena zastupitelstva obce než „neuvolněný“. Rozdíl spočívá zjednodušeně řečeno v tom, **jaký rozsah úkolů se s příslušnou funkcí v dané obci pojí**, zda ji člen zastupitelstva vykonává (může vykonávat) vedle svého hlavního zaměstnání, nebo zda je potřebné (žádoucí), aby se k výkonu funkce ze svého zaměstnání „uvolnil“, ať už u svého zaměstnavatele, je-li v pracovním či jiném obdobném poměru (má právo, aby ho zaměstnavatel k výkonu funkce uvolnil z důvodu tzv. překážky v práci z důvodu obecného zájmu), či v jiných soukromých aktivitách.

Kolik uvolněných funkcí v dané obci bude zřízeno a které to budou, rozhoduje samo zastupitelstvo dané obce. Žádná funkce se ze zákona jako uvolněná povinně nezřizuje. Nerozhodlo-li zastupitelstvo obce, že ta či ona funkce bude vykonávána jako uvolněná (např. funkce starosty, prvního místostarosty), automaticky jde o funkce neuvolněné. Četnost uvolněných funkcí zákon neomezuje, přesto by měla sledovat skutečnou potřebu a racionálnost (plné vytěžení) ve prospěch samosprávy dané obce. Samozřejmě podstatným hlediskem jsou rozpočtové možnosti dané obce, neboť každá uvolněná funkce je pro obec výrazně dražší než funkce neuvolněná.

UVOLNĚNÁ FUNKCE

Uvolněným členem zastupitelstva obce je ten člen zastupitelstva obce, který **byl zvolen do funkce, u níž zastupitelstvo obce určilo, že pro ni budou členové zastupitelstva obce uvolněni**. Byl-li člen zastupitelstva obce zvolen do více funkcí, z hlediska odměňování je **uvolněným členem zastupitelstva obce pro tu funkci**, u níž zastupitelstvo obce určilo, že pro ni budou členové zastupitelstva obce uvolněni.

Postavení „uvolněného člena zastupitelstva obce“ vyplývá výlučně jen z toho, že dotyčný byl zvolen do funkce, u níž zastupitelstvo obce rozhodlo, že půjde o „funkci uvolněnou“ – s ohledem na potřeby obce, zejména rozsah v této funkci zastávaných úkolů. Uvolněným členem zastupitelstva obce tak může být i fyzická osoba, která v pracovním či jiném obdobném poměru nikde není, a tedy u žádného zaměstnavatele se k výkonu funkce neuvolnila (např. osoba samostatně výdělečně činná nebo důchodce).

Jako uvolněný člen zastupitelstva obce nejste k obci v pracovním poměru, obec není vaším zaměstnavatelem, i když v určitém rozsahu jako váš zaměstnavatel vystupuje (např. pro účely výplaty odměn a srážek z nich).

Jako uvolněný člen zastupitelstva máte **nárok na odměnu a dovolenou**. Ze své funkce (na základě úpravy ve zvláštních zákonech) jste nemocensky a důchodově pojištěni, tj. v době nemoci (karantény, mateřství apod.) máte nárok na dávky nemocenského pojištění dle předpisů o nemocenském pojištění, doba výkonu funkce a odměny z uvolněné funkce se vám započítávají do důchodu.

NEUVOLNĚNÁ FUNKCE

Ostatní členové zastupitelstva obce, jež zastávají funkce, u nichž zastupitelstvo obce neurčilo, že budou vykonávány jako uvolněné, jsou **neuvolněnými členy zastupitelstva obce** a zastávají **neuvolněné funkce**.

Jelikož je výkon veřejné funkce legální **překážkou v práci** dle **zákoníku práce** (z důvodu obecného zájmu), je váš zaměstnavatel povinen poskytnout vám pro výkon funkce **pracovní volno** s náhradou mzdy nebo platu, a to **v rozsahu, který určuje obec** (pro členy zastupitelstva obce neplatí obecné omezení zákoníku práce jen na 20 pracovních dnů v kalendářním roce). Související výdaje, tj. poskytnutou náhradu mzdy nebo platu, a to včetně odpovídajících částek pojistného na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění **obec zaměstnavateli uhradí**.

Nárok na náhradu mzdy nebo platu je jen v případě, že překážka v práci zasáhla do vám stanovené pracovní doby (resp. základní pracovní doby, máte-li tzv. pružnou pracovní dobu). Dále platí, že náleží jen v případě, když není možné vykonávat ji mimo pracovní dobu (například, pokud by se zasedání konalo v době vám zaměstnavatelem stanovené pracovní doby). Překážku v práci musíte navíc zaměstnavateli prokázat.

Neuvolněnému členovi zastupitelstva obce **může obec poskytovat za výkon funkce odměnu**, tj. pro neuvolněné členy zastupitelstva obce není odměna za výkon funkce nároková. O jejím přiznání **může rozhodnout jen zastupitelstvo obce**. V takovém případě se poskytuje ode dne stanoveného zastupitelstvem obce a ve výši, jak ji zastupitelstvo obce stanovilo. Z neuvolněných členů má **nárok na odměnu jen neuvolněný starosta obce**, a to v zákonem stanovené minimální výši – ve výši 0,3násobku odměny, která by v dané obci náležela uvolněnému starostovi.

Neuvolněným členům zastupitelstva obce, kteří jsou podnikajícími fyzickými osobami nebo osobami provozujícími jinou samostatnou výdělečnou činnost, obec **poskytuje náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem funkce**. Účelem této náhrady je, aby pro výkon veřejné funkce nebyli kráceni na svých běžných výdělcích. Vždy je však nutné respektovat to, že se jedná o náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem funkce, nikoli o náhradu za prostou ztrátu času. Výši náhrady stanovuje zastupitelstvo, a to formou **paušální částky za hodinu a současně nejvyšší částku, kterou lze** jako náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem funkce **poskytnout v souhrnu za kalendářní měsíc**.

2. JSEM ZASTUPITEL/KA – PRÁVA A POVINNOSTI

PRÁVA A POVINNOSTI

Jako členům zastupitelstva vám vznikají některá **práva a povinnosti**. Právy vyplývajícími z vaší funkce jsou:

- 1) **předkládat** zastupitelstvu, radě, výborům a komisím **návrhy** na projednání,
- 2) **vznášet dotazy, připomínky a podněty** na radu obce a její členy, předsedy výborů, statutární orgány právnických osob založených obcí, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila; písemnou odpověď musíte obdržet do 30 dnů,
- 3) **požadovat od zaměstnanců obce** (obecního úřadu a právnických osob obce) **informace**, které souvisí s výkonem vaší funkce; lhůta na odpověď je opět 30 dní.

Co se týče povinností, na svém prvním zasedání zastupitelstva budete **skládat slib**, jehož přesné znění je uvedeno v **zákonu o obcích** (pokud složení slibu odmítnete nebo jej složíte s výhradou, mandát zastupitele vám tímto okamžikem zanikne). Dle zákona jste dále povinni se **účastnit zasedání zastupitelstva a jiných orgánů**, kterých můžete být členy, stejně jako **plnit úkoly**, které vám

tyto orgány uloží. Zákon vám dále ukládá povinnost **hájit zájmy občanů obce** a jednat a vystupovat tak, abyste **nesnižovali vážnost své funkce**. Pokud vám při projednávání určitého bodu reálně hrozí **střet zájmu**, jste povinni ho dopředu oznámit danému orgánu obce, který bod projednává.

ODPOVĚDNOST

Jako zastupitelé jste **právně odpovědní za jednání ve své funkci**. Na vaši odpovědnost za škodu způsobenou obci se vztahují pravidla stanovená **zákoníkem práce**, mj. i limity výše náhrady škody (v určitých případech) 4,5násobkem průměrného měsíčního výdělku. V otázkách náhrady majetkové a nemajetkové újmy vystupujete vůči obci jako její zaměstnanci. Obec, v tomto případě váš zaměstnavatel, musí prokázat vaše zavinění. Na výkon své funkce se můžete nechat pojistit, doporučujeme ovšem důkladně prostudovat podmínky.

I jako zastupitelé podléháte trestněprávní odpovědnosti dle **trestního zákoníku** (a to nejen za úmyslné činy, ale v některých případech také za nedbalost). Trestní zákoník pohlíží na zastupitele obce jako na **úřední osoby**, pokud se dopustí protiprávního jednání majícího znaky trestného činu, zjednodušeně řečeno, při výkonu funkce nebo v souvislosti s tímto výkonem. Vaše postavení úřední osoby pak znamená, že vám vzniká specifikovaná trestní odpovědnost, ale současně speciální ochrana, ve vztahu k výkonu vaší funkce. Trestní zákoník tedy vymezuje tresty

například vůči napadení úřední osoby, ale současně stanovuje tresty například za **zneužití pravomocí úřední osoby, maření úkolů z nedbalosti** nebo **přijetí úplatku**.

Vedle těchto jasně vymezených povinností se nyní vrátíme **k povinnostem, které vám vznikají dle zákona o obcích**. Porušení obecných povinností účastnit se zasedání orgánů obce, ve kterých jste členem, a hájit zájmy občanů, není právně sankcionováno, což ovšem neznamená, že jejich porušení nemusí vést k provinění, které již stíhatelné je. Například povinnost plnit vám svěřené úkoly stíhatelná není, ale pokud kvůli nesplnění vašeho úkolu dojde k újmě obce, nesete za to odpovědnost dle **zákoníku práce** nebo i podle **trestního zákoníku**.

Další odpovědností, kterou nesete je **odpovědnost za nakládání s obecním majetkem**, tedy povinnost být „**řádným hospodářem**“. Zákon o obcích jasně stanovuje **povinnost účelného a hospodárného (ekonomicky výhodného) využívání majetku obce**. Zde je vhodné upozornit, že za své hospodaření a závazky odpovídají samy obce. Vedle toho je na obce kladena povinnost zajištění ochrany jejího majetku před odcizením nebo poškozením.

Termín „**péče řádného hospodáře**“ je obsažen také v **občanském zákoníku**. V něm je uvedeno, že každý, kdo přijme funkci člena voleného orgánu, **se zavazuje, že ji bude vykonávat s potřebnými znalostmi a pečlivostí**. Zákoník v tomto případě bere neznalost jako zanedbání povinností. Je proto více než vhodné se v co nejkratší době seznámit s fungováním finančního řízení na úrovni obcí, zejména se sestavováním a principy obecního rozpočtu a dále s pravidly nakládání s majetkem obce.

Pro úplnost dodáváme, že zahraniční dokumenty (např. Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (2022)2 k odpovědnosti volených zástupců a dalších orgánů na místní a regionální úrovni) obvykle rozlišují několik typů odpovědnosti – vedle již zmíněné trestněprávní a finanční

též odpovědnost **demokratickou** (ve vztahu k voličům), **politickou** (ve vztahu k jinému politickému orgánu) či **administrativní** (ve vztahu k dodržování právních a etických standardů při výkonu správní činnosti).

ZÁNÍK MANDÁTU

Jako členovi zastupitelstva obce vám mandát zaniká zejména:

- odmítnutím složit slib, nebo pokud jej složíte s výhradou,
- podáním písemné rezignace starostovi nebo starostce obce, přičemž ti podávají rezignaci na zasedání zastupitelstva obce,
- úmrtím,
- dnem voleb do zastupitelstva obce,
- dnem sloučením obcí nebo dnem připojení k jiné obci.

Rezignace na mandát tedy musí být písemná a musí být zaslána do rukou starosty nebo starostky obce (rovněž postačí, pokud je rezignace předána obci – tedy doručena na adresu obce, do datové schránky obce, na elektronickou adresu podatelny e-mailem opatřeným uznávaným elektronickým podpisem). K případné dataci („rezignuji na mandát k poslednímu dni kalendářního měsíce“ apod.) či dalším vyjádřením rezignujícího člena zastupitelstva (např. uvedením důvodů rezignace) se z právního hlediska nepřihlíží, neboť rezignace je ze zákona účinná dnem, kdy byla obci prokazatelně doručena, tedy bez ohledu na její dataci. Zákon též nestanoví žádné „způsobilé“ důvody rezignace.

Obdobně, jako člen zastupitelstva obce, mohou podat písemnou rezignaci i náhradníci (na své postavení náhradníků). Je však třeba pečlivě vážit, v jakém právním

postavení se osoba, která nechce být členem zastupitelstva obce, nachází, tedy zda je již členem zastupitelstva nebo je v postavení náhradníka či náhradnice. V rámci podané rezignace je důležité rezignační prohlášení, čeho se osoba domáhá. Dle dostupné judikatury se tak mohou domáhat členové zastupitelstva obce pouze zániku mandátu a náhradníci zániku svého postu. Pokud by např. náhradník rezignoval na mandát člena zastupitelstva obce, nelze tuto rezignaci vyhodnotit jako platně podanou.

NOVÉ VOLBY JAKO DŮSLEDEK ZÁNÍKU MANDÁTŮ ČLENŮ ZASTUPITELSTVA OBCE

Dojde-li k poklesu členů zastupitelstva o více než polovinu nebo pokud se počet sníží pod hranici 5 členů (neplatí pro hl. m. Prahu), je to jeden z důvodů pro vyhlášení nových voleb. Je však třeba mít na paměti, že zastupitelstvo obce má v takovém případě do konání nových voleb, resp. do ustavujícího zasedání zastupitelstva obce vzešlého z nových voleb, omezené kompetence. Nelze tak např. schvalovat program rozvoje obce, schvalovat rozpočet obce, vydávat obecně závazné vyhlášky obce, volit vedení obce apod.

Nastane-li důvod pro konání nových voleb (např. poklesem počtu členů zastupitelstva), zašle prostřednictvím krajského úřadu starosta či starostka dotčené obce návrh na vyhlášení nových voleb do zastupitelstva obce Ministerstvu vnitra do 30 dnů ode dne, ve kterém tento důvod vznikl. Je-li návrh bezvadný, vyhlásí ministr vnitra nové volby do 30 dnů od obdržení návrhu.

V této věci je však nutné upozornit na to, že nové volby se vyhláší nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Zároveň však volební zákon stanovuje, že se nové volby v posledních 6 měsících funkčního období zastupitelstev obcí nekonají.

STŘET ZÁJMŮ

Samostatnou kapitolou je **střet zájmů**, tj. **střet mezi zájmem veřejným (jehož ochrana a prosazování je povinností zastupitelstva obce) a zájmem osobním**. Obecně lze říci, že máte oznamovací povinnost v případě projednávání bodů, které pro vás mohou znamenat střet zájmů. Ve funkci nesmíte upřednostnit osobní zájem před veřejným. Osobní zájem zde znamená obohacení se (majetkový či jiný prospěch), které by vám, či vašim blízkým, vaše určité jednání ve veřejné funkci přineslo. Pokud jste uvolnění členové zastupitelstva nebo neuvolnění členové rady obce, starostové/starostky či místostarostové/místostarostky, jste současně klasifikováni jako **veřejní funkcionáři dle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů**, ve znění pozdějších předpisů, a vztahují se na vás i další povinnosti.

V PŘÍPADĚ, ŽE JSTE VEŘEJNÝM FUNKCIONÁŘEM DLE ZÁKONA O STŘETU ZÁJMŮ, VÁM VZNIKÁ POVINNOST PODÁVAT OZNÁMENÍ VE FORMĚ STANDARDIZOVANÉHO ČESTNÉHO PROHLÁŠENÍ O

- 1) osobním zájmu (oznámení o možném střetu zájmů před jednáním daného orgánu),
- 2) činnostech (informace o podnikání, členství ve statutárních orgánech, zaměstnání, provozování médií),
- 3) majetku (vlastněný majetek, nabytí majetku ve funkci, nemovitě věci, cenné papíry apod.)
- 4) a příjmech a závazcích (příjmy získané během funkčního období, včetně darů, jednotlivé nesplacené závazky v hodnotě nad 100 000 Kč).

Lhůty a způsob podávání oznámení určuje zákon. K tomuto účelu byl také zřízen **Centrální registr oznámení**.

Více:

- Centrální registr oznámení
- Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů
- Metodika k podávání oznámení veřejnými funkcionáři podle zákona o střetu zájmů
- Formuláře a další významné dokumenty ke stažení
- Ústavní soud zrušil část zákona o střetu zájmů - údaje z Centrálního registru budou zpřístupněny jen na základě žádosti

NESLUČITELNOST FUNKCÍ

Zastupitelé mohou být zároveň zaměstnání na některém obecním, krajském nebo finančním úřadu. V rámci své pracovní náplně však nesmí vykonávat státní správu vztahující se k územní působnosti obci, ve které jsou v zastupitelstvu. Důvodem pro neslučitelnost by byla i skutečnost, že zastáváte funkci, do které jsou jmenováni starostou/starostkou či radou obce (např. ředitel/ka nebo vedoucí odboru).

Některé další případy neslučitelnosti funkcí stanoví zákon o střetu zájmů. Nemůžete být např. současně také provozovatelem rozhlasového či televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku.

Samotné naplnění neslučitelnosti funkcí neznamená automaticky zánik vašeho mandátu, neboť jde o situaci, kdy o případném zániku mandátu (není-li důvod zakládající neslučitelnost odstraněn) rozhoduje primárně zastupitelstvo obce.

Volební zákon ponechává nově zvoleným členům zastupitelstva obce možnost případnou neslučitelnost funkcí odstranit do 3 měsíců po ustavujícím zasedání (právní jednání vedoucí k odstranění neslučitelnosti by mělo být učiněno do 3 dnů po ustavujícím zasedání). To lze učinit např. úkonem směřující ke skončení pracovního poměru. Obdobně se postupuje i u náhradníků v případě, že dojde na jejich jmenování. Pokud však ke vzniku neslučitelnosti dojde v průběhu volebního období, zastupitelstvo obce vysloví zánik mandátu na nejbližším zasedání zastupitelstva. To však jen za předpokladu, že bude mít relevantní podklady.

V případě, že by zastupitelstvo obce nekonalo, přechází povinnost posouzení na ředitele či ředitelku příslušného krajského úřadu. Proti případnému zániku mandátu se dotčený člen zastupitelstva obce může do dvou pracovních dnů od doručení soudně bránit.

Jedná-li se např. o státní zaměstnance, kteří jsou zároveň členy zastupitelstva obce, je třeba rozlišit, zda se jedná o představené nebo řadové zaměstnance. Dále, zda jde o uvolněné nebo neuvolněné členy zastupitelstva obce. Zjednodušeně je problematické spojení funkce představených s uvolněnou funkcí člena zastupitelstva obce.

3. JSEM ZASTUPITEL/KA – FINANČNÍ ASPEKTY FUNKCE

NA CO MÁM NÁROK?

ODMĚŇOVÁNÍ

Odměňování zastupitelů má ve své **kompetenci výhradně zastupitelstvo obce, s výjimkou těch případů, kdy je nárok ze zákona.**

Zastupitelstvo obce o výši odměn uvolněných členů nerozhoduje. Odměna je **uvolněným členům** zastupitelstva **poskytována ze zákona**, je tedy nároková, vyplácí se měsíčně, a to z prostředků obce.

Její **konkrétní výši stanoví ve své příloze nařízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů (od 1. ledna 2020 ve znění nařízení vlády č. 338/2019 Sb.),** a to v částce, která odpovídá zastávané funkci a velikostní kategorii obce. Nicméně zastupitelstvo obce výši odměny dotčených členů nepřímou determinuje – určením funkcí, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni, a tím, že dotyčné členy zastupitelstva do těchto funkcí zvolí.

Velikostní kategorie obcí pro účely odměňování členů zastupitelstev obcí stanovuje zákon o obcích (je jich celkem 11 – do 1. kategorie patří obce do 300 obyvatel, do 11. nejvyšší města nad 200 000 obyvatel, tj. Brno a Ostrava). Při zařazení obce do velikostní kategorie pro účely určení výše odměny člena zastupitelstva obce se vychází z počtu obyvatel obce, kteří byli hlášeni v obci k trvalému pobytu k 1. lednu kalendářního roku, **ve kterém**

se konaly volby do zastupitelstva obce (výjimkou jsou jen případy, kdy se počet obyvatel v průběhu funkčního období výrazně změnil, a to o více než 20 %).

Zastupitelstvo obce – ani jiný orgán obce – nemá pravomoc částku odměny za měsíc uvolněného člena zastupitelstva obce upravovat, jen nevykonává-li uvolněný zastupitel svou funkci z důvodu zákonem stanovených osobních „překážek v práci“ (např. z důvodu dočasné pracovní neschopnosti, karantény, mateřství, péče o dítě apod.), odměna mu nenáleží, resp. náleží mu jen v poměrné či ve snížené výši. V případě, že bude člen zastupitelstva zvolen do více funkcí, přísluší mu odměna pouze za jednu funkci (nejvyšší). Nárok na odměnu zaniká dnem ukončení výkonu dané uvolněné funkce. Nárokové odměny se nelze zřeknout.

Neuvolnění členové zastupitelstva na pracovní odměnu **automatický nárok nemají**, ovšem obec ji jim přesto **může poskytnout**. V případě **neuvolněných zastupitelů** tedy není výše odměny pevně daná zákonem, resp. příslušným nařízením vlády je stanovena pouze její **maximální výše**, a to taktéž v členění podle jednotlivých funkcí a 11 velikostních kategorií obcí. O konkrétní částce v korunách (zákonu nejvíce odpovídá, když je v usnesení zastupitelstva vyjádřena numericky konkrétním číslem, aby pak každý člen zastupitelstva přesně věděl, jaká odměna mu náleží) rozhoduje výhradně zastupitelstvo obce nadpoloviční většinou všech členů. Zastupitelstvo stanovuje nejen výši odměny, ale i rozhodující datum, od kdy náleží. Odměny nelze přiznat se zpětnou účinností. Zastupitelstvo má rovněž v kompetenci jednou

stanovenou výší odměny kdykoli upravit. Neuvolnění zastupitelé vykonávající **více funkcí** (vymezených zákonem) mohou být **odměňováni souhrnnou odměnou za souběžný výkon maximálně 3 funkcí**. Výčet funkcí, které lze takto honorovat, je obsažen v zákoně o obcích. Toto ovšem opět není nárokové a rozhodnutí závisí na zastupitelstvu obce. Zvláštním případem jsou zde **starostové či starostky s neuvolněnou funkcí**, kterým zastupitelstvo obce stanovuje odměnu v **zákonném rozmezí**. Pokud by tak neučinilo, mají nárok na odměnu dle výše stanovené zákonem.

MIMOŘÁDNÉ ODMĚNY

Další formou odměňování jsou **mimořádné odměny**, které lze přiznat libovolnému členovi zastupitelstva. O jejich výši, která je omezená zákonem, a výsledném přiznání rozhoduje výhradně zastupitelstvo obce v samostatném bodu programu na svém zasedání. Mimořádné odměny lze **vyplácet za splnění mimořádných nebo zvláště významných úkolů obce**, což je vždy nutné **řádně zdůvodnit**. Poskytování mimořádných odměn členům zastupitelstva je spojeno se speciální v zákoně stanovenou procedurou, kterou je **nutné bez výjimky dodržet**, například návrh na poskytnutí mimořádné odměny členovi zastupitelstva obce musí být uveden (zveřejněn) jako samostatný bod na pozvánce na připravované zasedání zastupitelstva obce – občané obce musí mít možnost k návrhu mimořádné odměny pro člena zastupitelstva obce se vyjádřit.

DALŠÍ FINANČNÍ NÁROKY

Nárokovou složkou pro všechny členy zastupitelstva bez rozdílu je poskytnutí cestovních náhrad souvisejících s výkonem vaší funkce. Výše a podmínky **cestovních náhrad** jsou stanoveny totožně jako pro zaměstnance obce, resp. postupuje se dle právních předpisů, které

platí pro zaměstnance obce, zejména dle zákoníku práce. Základní podmínky pro uznání cestovních náhrad (doba a místo nástupu cesty, způsob dopravy a ubytování apod.) určuje **předem písemně** starosta/starostka, pokud nestanoví zastupitelstvo obce jinak. Zastupitelstvo obce také může stanovit náhradu za opotřebení vlastního vozidla v souvislosti se služebními cestami a výkonem funkce.

Za určitých podmínek a z rozhodnutí zastupitelstva příslušné obce **lze poskytovat** členům zastupitelstva obce další peněžité (**účelová**) **plnění**, jejichž výčet zákon o obcích taxativně vyjmenovává. Některá lze poskytovat všem, jiná jen uvolněným členům zastupitelstva. Nad rámec zákona žádá další plnění poskytovat nelze. Platí však zásada, že je lze poskytovat jen za stejných podmínek a ve stejné výši jako zaměstnancům dané obce. Dle zákona o obcích lze například poskytovat příspěvek na úhradu zvýšených nákladů na úpravu zevnějšku (při oddávání nebo veřejných občanských obřadech), příspěvek na podporu vzdělávání (související s výkonem funkce) nebo odměnu při významných životních výročích. Uvolněným členům zastupitelstva lze poskytnout příspěvek na penzijní a životní pojištění, příspěvek na stravování a rekreaci nebo příspěvek na podporu zdravotních, kulturních a sportovních aktivit. Tyto příspěvky se vyplácejí ze stanovených peněžních fondů nebo z rozpočtu, pokud se v něm s nimi dopředu počítalo.

DOVOLENÁ

Nárok na čerpání dovolené ve vztahu k obci mají pouze uvolnění členové zastupitelstva. Nicméně institut dovolené je zde vymezen dle zákona o obcích, nikoliv dle zákoníku práce. Uvolněný člen zastupitelstva má nárok na 5 kalendářních týdnů dovolené (tj. 35 kalendářních dnů), přičemž nejvýše 25 dnů lze čerpat v pracovní dny. Během dovolené se výše pobírané odměny nijak nekrátí. Nevčerpávanou dovolenou lze převádět výhradně pouze

do následujícího roku, kdy je čerpána přednostně. Obecní úřad je povinen vést evidenci o čerpání dovolené uvolněných členů zastupitelstva obce. O čerpání dovolené si rozhodují sami uvolnění členové zastupitelstva, ovšem oznámí předem čerpání dovolené obecnímu úřadu prostřednictvím starosty.

Více:

- Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 5.5: Odměňování a ostatní související nároky a peněžité plnění členů zastupitelstva obce (dle právního stavu k 1. lednu 2019).
- Nařízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků

4. ORGÁNY OBCE – ROLE ZASTUPITELSTVA, RADY, STAROSTY/STAROSTKY A OBECNÍHO ÚŘADU

V České republice funguje tzv. **spojený model veřejné správy**, který zjednodušeně znamená, že orgány územních samosprávných celků vykonávají **dvojitou působnost** – samostatnou a přenesenou. Toto dělení je nezbytné vždy odlišovat.

SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST OBCE

Samostatnou působnost obce lze vymezit tak, že se jedná o správu vlastních záležitostí obce a jejích občanů. Jedná se tedy o záležitosti, které jsou vlastní danému území a jejichž správu proto zákon svěřuje výlučně obci, resp. jejím orgánům. **Samostatná působnost** je v zákoně o obcích vymezena tak, že jde o vše, co se týká zájmů obce a občanů obce a není svěřeno do jiné působnosti (přenesená působnost obce, působnosti krajů, správních orgánů apod.). Je to právě samostatná působnost, o které jako členové zastupitelstva obce rozhodujete. Základními projevy samostatné působnosti jsou **hospodaření a nakládání s majetkem obce** nebo **zřizování právnických osob a organizačních složek obce**. Samostatnou působností je také **rozvoj sociální péče a uspokojování potřeb svých občanů** (potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, informací, výchovy a vzdělávání, kultury a ochrany veřejného pořádku). Záležitosti samostatné působnosti jsou upravovány též **obecně závaznými vyhláškami**, které vydává zastupitelstvo obce. Při výkonu samostatné působnosti mohou obce vzájemně spolupracovat například formou **dobrovolných svazků obcí** (§ 49 a násl. zákona o obcích).

V logice fungování spojeného modelu veřejné správy je část výkonu agend státní správy přenesena na obce a kraje. Přenesenou působností je tedy státní správa (úkoly státu), jejichž výkonem pověřil stát prostřednictvím zákonů orgány obce. Volené orgány obce o přenesené působnosti nerozhodují, nicméně stanovují podmínky (materiálně-organizační) pro její výkon. Obce se dle rozsahu přenesené působnosti dělí na tři základní typy: 1) obce se základním rozsahem přenesené působnosti (všechny obce), 2) obce s pověřeným obecním úřadem (388 obcí) a 3) obce s rozšířenou působností (205 obcí). V případě obcí s rozšířenou působností se jedná například o vydávání občanských průkazů, řidičských průkazů, cestovních dokladů, agendy živnostenského úřadu, registrů vozidel a řidičů a dalších. Agendy matričních a stavebních úřadů jsou rovněž výkonem přenesené působnosti. Na výkon přenesené působnosti je obcím každoročně vyměřen a přidělen příspěvek na plnění úkolů v přenesené působnosti ze státního rozpočtu (§ 62 zákona o obcích).

Více:

Katalog a přehledy činností obcí a krajů

TABULKA VYBRANÝCH ÚKOLŮ A AGEND PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI DLE TYPU OBCÍ

TYP OBCE	VYBRANÉ AGENDY A ÚKOLY PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI
PŘENESENÁ PŮSOBNOST V OBCÍCH S MATRIČNÍM ÚŘADEM	<ul style="list-style-type: none"> • Vydávání matričních dokladů (rodný, oddací, úmrtí listy). • Zápisy do matričních knih. • Změny jména a příjmení. • Zápisy o určení otcovství. • Vystavení osvědčení a vysvědčení k uzavření manželství.
PŘENESENÁ PŮSOBNOST V OBCÍCH SE STAVEBNÍM ÚŘADEM	<ul style="list-style-type: none"> • Vydávání stavebních povolení a zajišťování dalších činností souvisejících se stavbami.
PŘENESENÁ PŮSOBNOST V OBCÍCH S POVĚŘENÝM OBEČNÍM ÚŘADEM (OBEČ II. TYPU)	<ul style="list-style-type: none"> • Vydávání rybářských lístků. • Registrační místo pro volby.
PŘENESENÁ PŮSOBNOST V OBCÍCH S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ (OBEČ III. TYPU)	<ul style="list-style-type: none"> • Vydávání občanských průkazů a cestovních dokladů. • Vydávání řidičských průkazů, registr motorových vozidel a řidičů. • Vydávání živnostenských oprávnění. • Koordinace poskytování sociálních služeb. • A další.

Vrcholným orgánem obce je zastupitelstvo. **Velikost zastupitelstva** je určena dle velikostních kategorií stanovených v zákonu o obcích; pohybuje se od 5 až 15 členů v nejmenších obcích a od 35 až 55 v největších městech. Členové zastupitelstva jsou **voleni na čtyřleté funkční období**.

Dle zákona o obcích se zastupitelstvo obce schází dle potřeby, **nejméně však jedenkrát za 3 měsíce**, přičemž se musí scházet **v územním obvodu obce**. Informace o zasedání zastupitelstva (místo, čas, navržený program) se zveřejňují na úřední desce **nejméně sedm dní před jeho konáním**. **Pravomoc svolat zasedání zastupitelstva má starosta/starostka**, který/á zasedání také zpravidla řídí. Má také povinnost svolat zastupitelstvo, pokud o to písemně požádá alespoň jedna třetina zastupitelstva, nebo hejtman/ka kraje. Pokud by starosta či starostka nekonali v souladu se zákonem, může zastupitelstvo svolat místostarosta, případně jiný člen zastupitelstva.

Zastupitelstvo obce je **usnášeníschopné**, pokud je **přítomna nadpoloviční většina** všech jeho členů. Stejně tak k **platnému usnesení, rozhodnutí nebo volbě je potřeba souhlas nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce**. Zasedání zastupitelstva obce je vždy **veřejné** a je z něho pořizovaný **zápis**, který je do 10 dnů po skončení zasedání zpřístupněn k nahlédnutí u obecního úřadu. Podrobnosti jednání zastupitelstva mohou být upravené v **jednacím řádu**, o jehož podobě a přijetí rozhoduje zastupitelstvo. Jednací řád samozřejmě nemůže být v rozporu se **zákonem o obcích** a dalšími zákony.

Více:

- Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 1: Jednací řády zastupitelstev obcí
- Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 2: Dílčí aspekty související se zasedáními zastupitelstev obcí

1) HOSPODAŘENÍ A MAJETEK OBCE:

- Schvalování rozpočtu obce
- Nakládání s nemovitým hmotným majetkem obce (nabývání a prodej)
- Poskytování dotací a návratných finančních výpomocí nad 50 000 Kč
- Uzavírání určitých smluv (např. o přijetí a poskytnutí úvěru nebo zápůjčky, o převzetí dluhu, o převzetí ručitelského závazku)

2) ORGANIZACE OBCE:

- Zřizovat a rušit výbory zastupitelstva obce, volit jejich předsedy a další členy
- Volit z řad členů zastupitelstva obce starostu/starostku, místostarosty/místostarostky a další členy rady obce
- Zřizování a rušení právnických osob obce, příspěvkových organizací a organizačních složek
- Zřizovat a rušit obecní policii
- Sjednávat meziobecní spolupráci
- Rozhodovat o zřízení a názvech částí obce, o názvech ulic a dalších veřejných prostranství
- Rozhodovat o vyhlášení místního referenda
- Plnit úkoly stanovené zvláštními právními předpisy² (Příkladem takové kompetence je např. pravomoc obecního zastupitelstva podle § 6 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů: rozhodovat o pořízení a vydání územního a regulačního plánu).

3) VYDÁVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ:

- Vydávat obecně závazné vyhlášky
- Vydávat nařízení obce v obcích, kde se rada obce nevolí

1) Jde o zjednodušený a neúplný výčet. 2) § 84 odst. 2 písm. y) zákona o obcích - Z tohoto ustanovení vyplývá, kdekoliv je v jiném zákoně než v zákoně o obcích stanovena pravomoc obecního zastupitelstva, tak třebaže by nebylo současně stanoveno, že takováto pravomoc je pravomocí vyhrazenou, na základě tohoto ustanovení platí, že tomu tak je.

Rada obce je **výkonným orgánem obce** v samostatné působnosti a při své práci odpovídá zastupitelstvu obce, které členy rady obce také volí. Přenesenou působností se rada obce zabývá, jen pokud tak stanoví zákon. Radu obce tvoří starosta/starostka, místostarostové/ místostarostky a další volení členové z řad zastupitelstva obce. **Počet členů rady obce** je vždy **lichý** a pohybuje se **v rozmezí 5 až 11 členů**, přičemž počet radních **nesmí překročit jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce**. Pokud má zastupitelstvo obce méně než 15 členů, rada obce se dle zákona nevolí a její kompetence zastává zčásti starosta/starostka, zčásti zastupitelstvo obce. Pokud byla rada zvolena, ale v průběhu jejího funkčního období klesne počet jejích členů pod 5 a při nejbližším zasedání zastupitelstva obce nedojde k navýšení počtu členů, přechází pravomoci rady obce na zastupitelstvo obce.

Rada obce se schází dle potřeby a její schůze jsou vždy **neveřejné**, nicméně k jednotlivým bodům schůze rady obce lze přizvat další osoby. Rada obce je **usnášeníschopná, je-li přítomná nadpoloviční většina všech členů rady**. Stejně tak k platnému **usnesení** je potřeba souhlas **nadpoloviční většiny všech členů rady**. Z jednání rady obce se pořizuje **zápis**, který je uložen k nahlédnutí pro zastupitele obce.

Jedním z hlavních úkolů rady je **připravovat návrhy** pro jednání zastupitelstva obce a **zabezpečit plnění jím přijatých usnesení**. Rada obce nadále plní své úkoly i po ukončení funkčního období zastupitelstva obce, a to až do doby zvolení nové rady obce.

Více:

Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 12: Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu

PRAVOMOC RADY OBCE

ZÁKLADNÍMI PRAVOMOCEMI RADY OBCE JSOU:³

1) HOSPODAŘENÍ A MAJETEK OBCE:

- Zabezpečit hospodaření obce dle schváleného rozpočtu
- Provádět rozpočtová opatření (pouze v rozsahu delegovaném zastupitelstvem obce)

2) ORGANIZACE OBCE:

- Zřizovat a rušit dle potřeby komise rady obce, jmenovat a odvolávat jejich předsedy a členy
- Schvalovat organizační řád obecního úřadu
- Stanovit rozdělení pravomocí v obecním úřadu (zřizovat a rušit odbory a oddělení)
- Rada obce zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo

3) VYDÁVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ:

- Vydávat nařízení obce (v přenesené působnosti)

3) Jde o zjednodušený a neúplný výčet.

Dle zákona je hlavním posláním starosty/starostky **zastupovat obec navenek**, tj. být jejím reprezentantem a tváří. Není ovšem nejvyšším orgánem obce, jelikož za výkon své funkce **odpovídá zastupitelstvu obce**, které starostu/starostku volí. V obdobné situaci jsou místostarostové. Starosta či starostka právně jedná za obec, ale ve většině případů musí právní jednání předem odsouhlasit zastupitelstvo obce nebo rada obce (opět s výjimkou obcí, v nichž není rada obce volena; v jejich případě mohou o celé řadě právních jednání rozhodnout sami).

Starosta/starostka svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva a rady obce a podepisuje zápisy z nich pořízené. Spolu s místostarosty rovněž podepisují právní předpisy obce (obecně závazné vyhlášky a nařízení obce). Má také kompetenci pozastavit výkon usnesení rady obce a předložit ho k posouzení zastupitelstvu obce. V případech daných zákonem zřizuje zvláštní orgány obce pro výkon přenesené působnosti, v takovémto případě pak i jmenuje a odvolává jejich členy.

PRAVOMOC

DALŠÍMI DŮLEŽITÝMI PRAVOMOCEMI STAROSTY/STAROSTKY JSOU:⁴

- Jmenování a odvolávání tajemníka či tajemnice obecního úřadu
- Pokud není v obci tajemník či tajemnice obecního úřadu, zabezpečuje výkon přenesené působnosti
- Pokud není v obci tajemník či tajemnice obecního úřadu, plní úkoly zaměstnavatele (uzavírá a ukončuje pracovní poměry zaměstnanců obce a stanovuje jim plat podle zvláštních právních předpisů)
- Po projednání s ředitelem či ředitelkou krajského úřadu může svěřit komisi rady obce výkon přenesené působnosti v určitých agendách

4) Jde o zjednodušený a neúplný výčet.

OBECNÍ ÚŘAD

Obecní úřad je orgánem obce, v jehož činnosti se samostatná a přenesená působnost setkávají nejvíce. Obecní úřad tvoří starosta/starostka, místostarostové/místostarostky, tajemník/tajemnice úřadu (pokud je tato funkce zřízena – viz níže) a zaměstnanci úřadu. Organizační členění na odbory a oddělení je v kompetenci rady obce, není však podle zákona povinné. Obecní úřad v **samostatné působnosti** plní úkoly uložené zastupitelstvem nebo radou obce a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. V **přenesené působnosti** vykonává všechny agendy, které výslovně ze zákona nevykonává jiný orgán obce (například rada obce).

V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností je povinně zřízena funkce **tajemníka/tajemnice obecního úřadu**. Tajemníci za plnění úkolů odpovídají starostům. V ostatních obcích je zřízení této funkce dobrovolné, pokud ale není zřízena, jejich úkoly plní starostové. Tajemníci se účastní zasedání zastupitelstva i rady obce s poradním hlasem. Osoba vykonávající tuto funkci nesmí zároveň vykonávat funkce v politických stranách a hnutích.

Více:
Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 13:
Obecní úřad

VÝBORY A KOMISE (ORGÁNY ZASTUPITELSTVA A RADY OBCE)

VÝBORY ZASTUPITELSTVA OBCE

Zastupitelstvo obce může zřídit výbory jako své iniciativní a kontrolní orgány. **Kontrolní a finanční výbor jsou zřizovány povinně**. Předsedou nebo předsedkyní výboru je vždy člen zastupitelstva obce (s výjimkou osadního výboru). Členové výboru, jejichž počet musí být lichý, se schází dle potřeby a plní úkoly zadané zastupitelstvem obce, kterému jsou odpovědní. Pro platné usnesení je potřeba souhlas nadpoloviční většiny ze všech členů výboru. Usnesení se vyhotoví písemně a předkládá zastupitelstvu obce.

Finanční a kontrolní výbory – ze zákona povinné – mají každý nejméně tři členy a nemůžou jimi být starosta/starostka, místostarostové/místostarostky, tajemník/tajemnice obecního úřadu a zaměstnanci úřadu zabezpečující rozpočtové a účetní agendy. **Finanční výbor** zejména provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce. **Kontrolní výbor** kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce (je-li zřízena) a kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti. **Kontroly provádí na základě zákona nebo pověření zastupitelstva obce**. Z kontroly se vyhotovuje zápis, který se předkládá zastupitelstvu obce.

OSADNÍ NEBO MÍSTNÍ VÝBORY

V jednotlivých částech obce může zastupitelstvo zřídit **osadní nebo místní výbory**. Ty mohou předkládat zastupitelstvu, radě nebo výborům zastupitelstva návrhy týkající se rozvoje části obce a rozpočtu obce. Dále jsou oprávněny se vyjádřit k návrhům orgánů obce týkajících se dané části obce a také k připomínkám a podnětům předkládaných občany dané části obce. Předseda či předsedkyně osadního výboru má nárok na udělení slova na zasedání zastupitelstva obce. Počet členů osadního výboru určuje zastupitelstvo, minimální počet je ovšem tři. Členy vybírá zastupitelstvo z občanů s trvalým pobytem v dané části obce; stejně tak předsedu/předsedkyni výboru.

KOMISE RADY OBCE

Také rada obce může zřizovat své iniciativní a poradní orgány, které jsou nazývány **komise rady obce**. Funkcí komisí je **připravovat doporučení** vybraných kroků pro radu obce v samostatné působnosti (např. bytová komise – rozdělení bytů, sportovní komise – dotace na sport, apod.). Komisím lze svěřit určitou část výkonu přenesené působnosti. V čele komise může být v takovém případě jen osoba, která prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti komisi svěřené přenesené působnosti. Komise se usnáší většinou hlasů všech svých členů a je ze své činnosti odpovědná radě obce; ve věcech výkonu přenesené působnosti na svěřeném úseku odpovídá starostovi/starostce.

ZVLÁŠTNÍ ORGÁNY OBCE

Dle zvláštních zákonů může starosta/starostka zřizovat zvláštní orgány obce. Jde například o komisi pro projednávání přestupků, povodňovou komisi nebo komisi pro sociálně-právní ochranu dětí.

Více:
Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 3:
Výbory a komise orgánů ÚSC

Významnou kompetencí, kterou obec disponuje, je **legislativní pravomoc**, tj. právo vydávat vlastní právní předpisy obce, jakožto obecně závazné normativní právní akty. **Ústava ČR** obci zaručuje **právo vydávat v samostatné působnosti obecně závazné vyhlášky a v přenesené působnosti** umožňuje na základě dalšího zákonného pověření vydávat nařízení obce. Ty v hierarchii právního řádu ČR spadají mezi podzákonné právní předpisy a jako takové nesmí odporovat tomu, co je již upraveno v zákonech, tedy předpisech vyšší právní síly. **Nařízení obce i obecně závazné vyhlášky jsou platné pouze v daném územním (správním) obvodu a porušení jejich povinností může být přestupkem.**

Obecně závazné vyhlášky jsou originárními právními předpisy, které jsou vydávány v samostatné působnosti obce. Tato legislativní pravomoc je zakotvena v Ústavě v ustanovení, že „zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky“, a dále rozvedena v **zákonu o obcích**. Cílem obecně závazných vyhlášek je samostatná správa vlastních záležitostí obce. Zákon o obcích stanovuje, že obec může obecně závaznou vyhláškou ukládat povinnosti k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku omezením určitých činností na určených místech či v určitém čase, dále stanovit podmínky pořádání veřejných sportovních a kulturních podniků nebo povinnosti směrem k zajištění čistoty veřejného prostranství a ochrany životního prostředí, případně ukládat další povinnosti, stanoví-li tak zvláštní zákon. Povinnosti stanovené v obecně závazné vyhlášce však nesmí překročit rámeček samostatné působnosti,

jinými slovy obec nemůže těmito předpisy usměrňovat činnosti, jejichž regulaci nemá ze zákona ve své působnosti.

Nařízení obce je normativním právním aktem vydávaným obcí ve své přenesené působnosti. Tato pravomoc vychází z čl. 79 odst. 3 **Ústavy ČR**, který stanovuje, že orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny. Nařízení obce se proto řadí mezi odvozené či prováděcí právní předpisy, které upravují záležitosti již v zákonech stanovené a k jejichž vydání je nutné výslovné zákonné zmocnění. Jejich prostřednictvím je daný zákon přizpůsoben místním podmínkám každé obce. Nařízení obce je vydáváno radou obce; v případě, že v obci není rada obce volena, vydává nařízení zastupitelstvo obce.

Vydání právních předpisů obce, tedy nařízení i obecně závazných vyhlášek, probíhá ve dvou krocích. Nejprve dojde ke schválení právního předpisu zastupitelstvem obce na jeho zasedání či radou obce na její schůzi. Následně musí být právní předpis vyhlášen; od 1. ledna 2022 se všechny právní předpisy obcí vyhláší jejich zveřejněním ve Sbírce právních předpisů územních samosprávních celků a některých správních úřadů (dále také jen „Sbírka právních předpisů ÚSC“). Právní předpis nabývá účinnosti počátkem patnáctého dne následujícího po dni jeho vyhlášení. Vyžaduje-li to naléhavý obecný zájem, lze výjimečně stanovit dřívější počátek jejich účinnosti, nejdříve však počátkem dne následujícího po dni jejich vyhlášení; je-li pro to důvod spočívající v ohrožení

života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, lze stanovit, že právní předpis nabude účinnosti vyhlášením.

Správce Sbírky právních předpisů ÚSC, kterým je Ministerstvo vnitra, o vyhlášení právního předpisu vyrozumí obec, která má následně povinnost zveřejnit oznámení o vyhlášení právního předpisu ve Sbírce právních předpisů ÚSC na své úřední desce po dobu alespoň 15 dnů ode dne, kdy byla o vyhlášení správcem vyrozuměna.

Obec má rovněž povinnost zveřejnit ve Sbírce právních předpisů ÚSC i všechny své právní předpisy vydané před 1. lednem 2022; pokud nebudou zveřejněny ve Sbírce právních předpisů nejpozději do konce roku 2024, pozbydou tyto právní předpisy platnosti.

Více:

- Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 4.1: Tvorba obecně závazných vyhlášek (úprava místních záležitostí veřejného pořádku)
- Metodický materiál (č. 28) k vydání obecně závazné vyhlášky obce, kterou se stanovují místní poplatky
- Metodické materiály k obecně závazným vyhláškám obce
- Sbírka právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů - informace pro obce

6. HOSPODAŘENÍ A NAKLÁDÁNÍ S MAJETKEM OBCE

ROZPOČET OBCE

Základním nástrojem hospodaření obce je **rozpočet obce**, tedy finanční plán, který je vytvářen povinně na základě zákona a jímž se řídí financování její činnosti. Rozpočet obce je veřejným rozpočtem a jeho tvorba tak probíhá v návaznosti na údaje obsažené v dalších součástech rozpočtové soustavy, jako je státní rozpočet nebo rozpočet kraje.

Tvorbu rozpočtu, tedy rozpočtový proces a jeho náležitosti, upravuje **zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů**. Rozpočet je dle tohoto zákona vytvářen na období jednoho roku, přičemž rozpočtový rok je shodný s rokem kalendářním, a vychází ze střednědobého výhledu rozpočtu (přehledu předpokládaných nákladů a výnosů na nejméně dva následující roky). Sestavuje se zpravidla jako vyrovnaný, kdy se výše příjmů rovná výši výdajů, ačkoliv může být za určitých okolností schválen i jako přebytkový nebo schodkový. Návrh rozpočtu musí být nejméně po dobu 15 dnů přede dnem jeho projednání v zastupitelstvu obce zveřejněn na úřední desce a způsobem umožňujícím dálkový přístup. Tímto způsobem se s návrhem rozpočtu mohou občané seznámit a případně k němu vznést připomínky. Do 30 dní po schválení je rozpočet zveřejněn na internetových stránkách obce a současně je na úřední desce oznámeno, kde je zveřejněn v elektronické podobě a kde je možno nahlédnout do jeho listinné podoby. Tímto způsobem musí být zpřístupněn až do schválení rozpočtu na následující rozpočtový rok.

PŘÍJMY A VÝDAJE OBCE

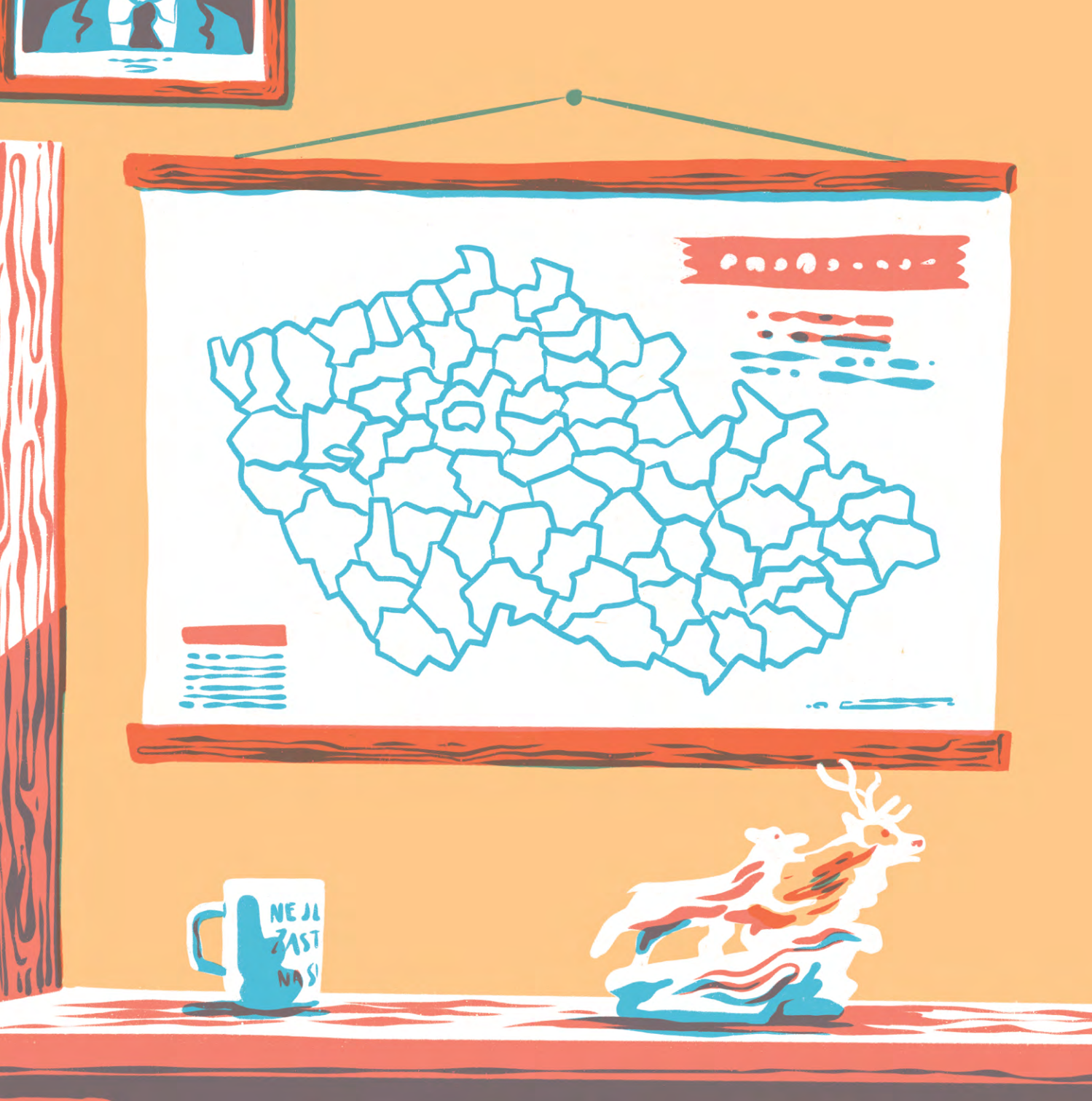
Obsahem rozpočtu obce jsou **příjmy a výdaje obce** a ostatní peněžní operace, pokud nejsou zákonem z rozpočtu vyčleněny.

PŘÍKLADY PŘÍJMŮ OBCE:

- příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
- příjmy z výsledků vlastní činnosti,
- příjmy ze správních poplatků za úkony spojené s výkonem státní správy v přenesené působnosti (správní poplatky),
- příjmy z vybraných pokut uložených orgánem obce,
- příjmy z místních poplatků,
- výnosy daní nebo podíly na nich podle zákona o rozpočtovém určení daní,
- dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů včetně příspěvku na výkon státní správy (přenesené působnosti),
- dotace z rozpočtu kraje,
- příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila apod.

Více:

- Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Mezi nejvýznamnější příjmy obcí patří daňové příjmy a transfery z ostatních veřejných rozpočtů. **Daňové příjmy** zahrnují příjmy z **daní výlučných**, např. daně z nemovitosti, jejichž celé výnosy jdou do rozpočtu obce, a příjmy z **daní sdílených**. V tomto případě jsou mezi obce a kraje jako celek rozděleny podíly na daních, které byly v průběhu rozpočtového roku vybrány na území celého státu. Tyto celkové objemy jsou dále přerozděleny mezi jednotlivé obce na základě výpočtu stanoveného v **zákoně o rozpočtovém určení daní**. Dalším významným příjmem obce je **příspěvek na výkon státní správy** v přenesené působnosti, tedy částečnou úhradu mzdových a provozních výdajů s ním spojených. Celkovou výši prostředků k tomuto účelu stanovuje Ministerstvo vnitra ze státního rozpočtu, konkrétní výše příspěvků pro jednotlivé obce jsou pak každoročně vypočteny na základě postupu zveřejněného v Příloze č. 8 k **zákonu o státním rozpočtu ČR**.

Více:

- Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

PŘÍKLADY VÝDAJŮ OBCÍ:

- **závazky vyplývající pro obec z plnění povinností uložených jí zákony,**
- **výdaje na vlastní činnost obce v její samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj,**
- **výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je obec pověřena zákonem,**
- **závazky vyplývající pro obec z uzavřených smluvních vztahů v jejím hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupila,**
- **závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi nebo s dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost,**
- **úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů,**
- **výdaje na emise vlastních dluhopisů a na úhradu výnosů z nich náležejících jejich vlastníkům,**
- **výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec,**
- **jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce, včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely.**

Mezi běžné výdaje patří zejména finanční prostředky vynaložené na služby obyvatelstvu (výdaje do oblasti vzdělávání a zdravotnictví), dopravní obslužnost, údržbu vlastního majetku a veřejných prostranství nebo výkon státní správy v přenesené působnosti. Kromě zmíněných výdajů může obec poskytovat fyzickým či právnickým osobám také dotace nebo návratné finanční pomoci.

Více:

- Informační systém Územní MONITOR (Integrovaný informační systém Státní pokladny). Územní Monitor přehledně zobrazuje příjmy a výdaje samosprávy.
- Informační systém Státní MONITOR (Integrovaný informační systém Státní pokladny). Monitor Státního rozpočtu přehledně zobrazuje příjmy a výdaje státu v dělení dle jednotlivých kapitol státního rozpočtu a dále dle druhů jednotlivých výdajů.
- Přehled MF ČR o politice, metodikách řízení a hospodaření územních rozpočtů ČR
- Vše o příspěvku na výkon státní správy

NAKLÁDÁNÍ S MAJETKEM OBCE

Obec má kromě hospodaření podle vlastního rozpočtu **Ústavou ČR** zaručenu také možnost vlastnit **majetek**. Nakládání s majetkem obce je ale kvůli jeho povaze podstatně více omezeno než v případě vlastnictví u subjektů soukromého práva. Obcím jsou v této oblasti uloženy specifické povinnosti a naopak určitá omezení, která mají vést k tomu, aby jejich majetek byl využíván účelně a hospodárně v souladu se zájmy a úkoly obce.

Obecně platí, že každé právní jednání (zjednodušeně řečeno uzavření každé smlouvy) musí být předem schváleno k tomu příslušným obecním orgánem (zpravidla zastupitelstvem či radou obce). Až na základě tohoto schválení může starosta/starostka sjednat příslušnou smlouvu (v mezích předchozího schválení). Bez tohoto schválení je daná smlouva neplatná.

V této souvislosti je zapotřebí upozornit na povinnost vybraných subjektů (včetně obcí s rozšířenou působností) zveřejňovat nově uzavřené smlouvy s plněním nad 50.000 Kč bez DPH v **registru smluv**, a to v otevřeném a strojově čitelném formátu včetně metadat. Uvedená povinnost platí od r. 2016, uveřejnění smlouvy v registru je podmínkou nabytí účinnosti smlouvy.

Při určitých významných majetkových dispozicích zejména s hmotným nemovitým majetkem (např. při prodeji či pronájmu obecního pozemku) musí být navíc dodržen specifický (zprísňený) zákonem stanovený postup, při němž je třeba předem zveřejnit na úřední desce obecního úřadu tzv. záměr této dispozice. Ten musí být zveřejněn na dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím tak, aby se k němu mohli zájemci přihlásit a případně podat své nabídky.

Dále platí, že při úplatném převodu majetku se cena musí sjednávat ve výši, která je v místě, čase a za obdobných

smluvních podmínek obvyklá, a případné odchylky od této ceny (přijetí nižší než obvyklé ceny) musí být zdůvodněny. Obec je dále ze zákona povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Tyto povinnosti a omezení vycházejí již z podstaty poslání obce, kterým na rozdíl od soukromých vlastníků není zisk, ale péče o všestranný rozvoj svého území a potřeby svých občanů.

PŘEZKOUMÁVÁNÍ A KONTROLY HOSPODAŘENÍ OBCE

Hospodaření obce je na základě zákonné povinnosti každoročně **přezkoumáváno** krajským úřadem, případně externí auditorskou společností na vlastní náklady. Předmětem přezkoumání jsou údaje o ročním hospodaření obce, zejména plnění rozpočtu příjmů a výdajů, které jsou obsažené v závěrečném účtu obce.

Rozsáhlejším nástrojem kontroly hospodaření s veřejnými prostředky je **finanční kontrola** ve veřejné správě probíhající na základě příslušného **zákona č. 320/2001 Sb.**, o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů. Cílem finanční kontroly je zejména prověřovat dodržování právních předpisů a opatření při hospodaření s veřejnými prostředky a zajištění jejich ochrany při hospodárném, efektivním a účelném výkonu veřejné správy. Finanční kontrolu tvoří zejména veřejnosprávní kontrola a vnitřní kontrolní systém, odpovědnost za provádění finanční kontroly mají vedoucí orgánů veřejné správy v rámci své řídicí pravomoci.

Více:

- Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 7.2: Povinnosti obcí při nakládání s obecním majetkem podle zákona o obcích
- Zákon č. 340/2015 Sb., o registru smluv

Více:

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů

Veřejnosprávní kontrola představuje finanční kontrolu skutečností rozhodných pro hospodaření s veřejnými prostředky před jejich poskytnutím, v průběhu jejich použití i následně. Metodické řízení a koordinace této kontroly je v gesci Ministerstva financí jakožto ústředního správního úřadu pro finanční kontrolu. Obce kontrolují hospodaření s veřejnými prostředky u příspěvkových organizací ve své působnosti, vykonávají veřejnosprávní kontrolu u žadatelů o veřejnou finanční podporu nebo u příjemců veřejné finanční podpory.

Vnitřní kontrolní systém je v daném orgánu veřejné správy povinně zaváděn a udržován vedoucím tohoto orgánu. Jeho cílem je vytvoření podmínek pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy a včasné zjištění a minimalizování případných rizik. Tento systém zahrnuje řídicí kontrolu a interní audit. **Řídicí kontrola** je zajišťována vedoucími zaměstnanci jako součást vnitřního řízení orgánu veřejné správy a představuje předběžnou, průběžnou a následnou kontrolu uskutečňovaných operací. Naopak **interní audit** představuje nezávislé a objektivní přezkoumávání a vyhodnocování operací a vnitřního kontrolního systému daného orgánu, které je zajišťováno funkčně nezávislým útvarům. Interní audit zahrnuje finanční audity (kontrola majetku a zdrojů jeho financování), audity systémů (prověřování a hodnocení systémů zajištění příjmů orgánu veřejné správy), audity výkonu (kontrola hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti operací a přiměřenosti a účelnosti vnitřního kontrolního systému).

Více:

- Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění zákona č. 183/2017 Sb.

Základní vztah mezi obcí a krajem je definován již v **Ústavě ČR** ustanovením, že obec jakožto základní územní samosprávný celek je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku, tedy kraje. V určitých oblastech se projevuje vztah nadřazenosti kraje vůči obci, a to v roli krajského úřadu jako orgánu kontroly či dozoru vůči obecnímu úřadu. Tento vztah se však zásadně liší v případě výkonu samostatné a přenesené působnosti. V **samostatné působnosti** obec realizuje své právo na samostatné spravování svých vlastních záležitostí a státní orgány či orgány krajů do ní mohou zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti tak může být omezen jen zákonem. Kontrolu výkonu samostatné působnosti svěřené orgánům obcí kontroluje Ministerstvo vnitra jakožto ústřední orgán státní správy.

Naopak v případě **přenesené působnosti** zajišťuje orgán obce výkon státní správy, který na něj zákony přenesl stát. Krajský úřad je ze **zákona o obcích** (§ 129 odst. 1) určen jako **kontrolní orgán výkonu přenesené působnosti svěřené orgánům obcí**, přičemž předmětem kontroly je

dodržování zákonů, jiných právních předpisů a v jejich mezích také usnesení vlády, směrnic ústředních správních úřadů či opatření příslušných orgánů veřejné správy přijatých při kontrole výkonu přenesené působnosti. Krajskému úřadu je také uloženo poskytovat v oblasti výkonu přenesené působnosti orgánům **obcí metodickou a odbornou pomoc**.

Ze **zákona o obcích** vyplývají **další pravomoci kraje**, respektive krajského úřadu jakožto orgánu kraje, vůči obci. Mezi ně patří například dozor krajského úřadu nad vydáváním nařízení obcí, přezkoumávání hospodaření obcí příslušným krajským úřadem za uplynulý kalendářní rok nebo vydávání souhlasu krajského úřadu s veřejnoprávní smlouvou o výkonu přenesené působnosti mezi obcemi. Krajský úřad rovněž plní rovněž roli odvolacího orgánu v instancních vztazích, tj. přezkoumává rozhodnutí vydaná orgány obce v řízení podle zvláštních zákonů, pokud to zákonem nebylo svěřeno zvláštnímu orgánu. Příkladem těchto zvláštních zákonů je správní řád zákon č. 500/2004 Sb. nebo daňový řád zákon č. 280/2009 Sb.

Správní řád je procesním předpisem upravujícím správní řízení, tj. důležitou oblast výkonu veřejné správy. Existuje proto, aby byla garantována zákonnost a jednotnost výkonu veřejné správy. Ukládá také práva a odpovědnosti (definuje právní postavení) účastníků správního řízení. Cílem dále je, aby se občané při styku s orgány veřejné správy nemuseli seznamovat s novými procesními pravidly podle toho, v jaké oblasti orgán veřejné správy vykonává svoji působnost.

Zákon o obcích výslovně uvádí, kdy se správní řád prakticky použije – jde zejména o případy rozhodování obce o právech a povinnostech právnických a fyzických osob na úseku přenesené působnosti, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. V minulosti orgány obce rozhodovaly podle správního řádu i v případě správních deliktů právnických osob a fyzických osob podnikajících, avšak tato úprava byla v souvislosti s novou úpravou přestupkového práva ze zákona o obcích vypuštěna.

Základní formou participace občanů na veřejné správě obce je jejich **účast na jednání zastupitelstva obce**, kde mají právo vyjádřit své stanovisko k projednávaným věcem (bližší podmínky a způsob uplatnění tohoto práva stanoví jednací řád zastupitelstva). Vydání jednacího řádu je povinností každé obce, vyplývající z obecního zřízení. Občané se mohou fyzicky zúčastnit **veřejných jednání**, zejména tedy právě zasedání zastupitelstva obce, které je veřejné ze zákona. Naopak jednání rady obce jsou neveřejná. Vedle této formy participace se ovšem nabízejí i další.

Občané mají rovněž právo požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce, a dále právo podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty; orgány obce je vyřizují bezodkladně (nejdéle však do 60 dnů; jde-li o působnost zastupitelstva obce, pak nejpozději do 90 dnů).

MÍSTNÍ REFERENDUM

Příkladem další formy participace občanů na rozhodování o otázkách chodu obce je **místní referendum**, ve kterém se rozhoduje o věcech, jež patří do samostatné působnosti obce. Toto referendum probíhá na území obce nebo na území celého územně členěného statutárního města, případně v městské části nebo městském obvodu územně členěného statutárního města a společně s krajským referendem představuje jednu z forem přímé demokracie v území. Místní referendum se koná, jestliže se na tom usnese zastupitelstvo obce nebo přípravný výbor podá návrh na jeho konání a zastupitelstvo obce rozhodne o vyhlášení.

Otázka navržená pro místní referendum musí být jednoznačně položena tak, aby na ni bylo možno odpovědět

slovem „ano“ nebo „ne“. Zákon dále vylučuje konání referenda o místních poplatcích a rozpočtu obce, o zřízení nebo zrušení orgánů obce, volbě nebo odvolání volených nebo jmenovaných představitelů, nebo pokud by položená otázka či rozhodnutí referenda byly v rozporu s právními předpisy apod. Referendum se koná tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého hlasovacího práva, přičemž právo hlasovat v místním referendu má každá osoba, která má právo volit do zastupitelstva obce.

K **platnosti rozhodnutí v místním referendu** je třeba účasti alespoň 35 % oprávněných osob. Aby bylo rozhodnutí závazné, musí pro něj hlasovat nadpoloviční většina oprávněných osob, které se místního referenda zúčastnily, a alespoň 25 % oprávněných osob.

PETICE

Petice představuje žádost, návrh nebo stížnost **ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu**, kterými se občané obracejí na příslušný státní orgán nebo orgán územní samosprávy. Petiční právo je na ústavní úrovni zaručeno **Listinou základních práv a svobod a provedeno zákonem č. 85/1990 Sb., o právu petičním**. Petice nesmí zasahovat do nezávislosti soudu nebo vyzývat k porušování jiných základních práv a svobod zaručených **Listinou základních práv a svobod**. Petice může být podána individuálně nebo společně, k sestavení petice, sběru podpisů a jednání s příslušným orgánem může být také vytvořen petiční výbor. Petice může být adresována vždy pouze subjektům veřejného práva a musí být předána v písemné formě. Obsahuje vždy jméno, příjmení a bydliště občanů, kteří ji podávají.

Orgán, jemuž je petice adresována, je povinen ji přijmout, její obsah posoudit a do 30 dnů písemně odpovědět tomu, kdo ji podal, anebo tomu, kdo zastupuje členy petičního výboru. Nepatří-li věc do jeho působnosti, petici do 5 dnů postoupí příslušnému orgánu a uvědomí o tom toho, kdo petici podal. Státní orgány i orgány územních samosprávných celků jsou podle petičního zákona povinny upravit způsob přijímání, projednávání a vyřizování petic jim adresovaných ve svých jednacích řádech nebo obdobných předpisech – v případě obcí jsou tyto náležitosti upraveny směrnicemi.

Od 1. února 2022 byl spuštěn **elektronický nástroj ePetice**. Ten umožňuje elektronicky založit petici, sbírat podpisy a odeslat ji příslušnému orgánu. Je ovšem nutné disponovat prostředkem pro elektronickou identifikaci (např. eObčanka nebo BankID). Nástroj ePetice slouží výlučně k podání petice podle zákona č. 85/1995 Sb., o právu petičním. Není určen pro tvorbu jiných podání či úkonů v rámci jiných podání (např. pro sběr podpisů na podporu kandidatury volbách, na podporu konání místního referenda či sběr podpisů na podporu registrace politické strany či hnutí). Více zde: <https://portal.gov.cz/e-petice/>

PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET

Participativní rozpočet představuje část sumy rozpočtu obce či městské části, o jejímž využití spolurozhodují obyvatelé společně se svými zastupiteli. Tento nástroj zvyšuje zapojení občanů do rozhodování o otázkách rozdělení financí z rozpočtu obce prostřednictvím formulování prioritních oblastí rozpočtu nebo přímo tvorbou konkrétních projektů, z nichž je hlasováno o vítězném projektu, který bude realizován.

Více:

- [Stránky Ministerstva vnitra k občanským aktivitám](#)
- [Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 4: Informování obce o své činnosti a participace občanů na územní samosprávě](#)
- [Příklady dobré praxe www.kvalitavs.cz](http://www.kvalitavs.cz)

PRÁVO NA INFORMACE O ČINNOSTI ORGÁNŮ OBCE

Participace občanů na činnosti veřejné správy je obecně umožněna také **právem na informace**, které je zakotveno v **Listině základních práv a svobod**. V ní je také státním orgánům a orgánům územní samosprávy uložena povinnost přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti, která je dále rozvedena v **zákoně č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů**. Tento zákon upravuje pravidla pro poskytování informací žadatelům, které probíhá formou zveřejnění nebo na základě žádosti, a zároveň stanovuje, v jakých případech je právo na informace omezeno.

Poskytování informací zveřejněním vychází ze zákonné povinnosti povinných subjektů informovat veřejnost o své činnosti. Informace je v tomto případě poskytována ve všech formátech a jazycích, ve kterých byla vytvořena. Druhou možností je uplatnění práva na informace prostřednictvím **žádosti o poskytnutí informace**. Tato žádost se podává ústně nebo písemně. Písemná žádost musí obsahovat informace k identifikaci žadatele a musí z ní být zřejmé, kterému povinnému subjektu je určena a že se žadatel domáhá poskytnutí informace ve smyslu tohoto zákona. Pokud povinnému subjektu v podání informace nebrání další překážky (poskytnutí informace brání zákonná výjimka, žádost je nejasná, neobsahuje potřebné informace o žadateli, nespadá do jeho působnosti apod.), musí žadateli poskytnout požadovanou informaci do 15 dnů, a to ve formátech a jazycích dle obsahu žádosti.

Krizové řízení zahrnuje řídicí činnosti orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo ochranou kritické infrastruktury.

Orgány krizového řízení se dělí na orgány na ústřední úrovni (vláda ČR, ministerstva a jiné ústřední správní úřady, Česká národní banka) a na orgány s územní působností (hejtman/ka, krajský úřad, Hasičský záchranný sbor kraje, Policie ČR, starosta/ka ORP a obecní úřad ORP, starosta/ka a obecní úřad obce).

Starosta/starostka obce s rozšířenou působností zřizuje a řídí bezpečnostní radu ORP (tj. poradní orgán pro přípravu na řešení krizových situací) a krizový štáb ORP (tj. pracovní orgán k řešení krizových situací), a to dle zákona o krizovém řízení. Úřad obce s rozšířenou působností zřizuje pracoviště krizového řízení. Starostové ostatních obcí mohou zřídit vlastní krizový štáb dle stejného zákona.

Pro účely krizového zákona se krizovou situací rozumí mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizový stav“). Rozdíl mezi mimořádnou událostí a krizovou situací spočívá tedy v tom, že mimořádnou událost lze odvrátit běžnou činností subjektů uvedených shora, za využití jejich pravomocí daných jim speciálními zákony (např. zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, v platném znění; zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, v platném znění; zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených

vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi, a dalšími předpisy). Jestliže tedy nelze mimořádnou událost odvrátit tímto běžným způsobem a k jejímu odvrácení je třeba využít mimořádných pravomocí spojených s vyhlášením některého z krizových stavů, vznikla nám krizová situace.

V době krizového stavu starosta/starostka obce zabezpečuje varování a informování osob nacházejících se na území obce, nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce, organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva a zajišťuje organizaci dalších opatření nezbytných pro řešení krizové situace. Případně o vzniku krizové situace informuje i vedení okolních obcí, pokud by tyto obce mohly být událostí zasaženy. Pokud by měla krizová situace přesah i do zahraničí, pak je potřeba informovat i tam – obvykle se toto děje cestou operačních středisek IZS nebo na základě kontaktů vyplývajících ze smluv o přeshraniční spolupráci.

Mezi hrozby se v krizovém řízení řadí vše od extrémního počasí přes povodně, epidemie, narušení dodávek energií až po terorismus. Cílem krizového řízení je hrozbám, na které je možné se připravit, předcházet a hrozbám nepředvídatelným, příliš velkým nebo jinak specifickým v případě, že nastanou, efektivně čelit. K tomuto účelu je zpracovávána na krajské úrovni ve spolupráci s ORP i obcemi tzv. krizová plánovací dokumentace.

Statisticky nejčastější krizovou situací je v Česku povodeň. Obecní rada může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťuje rada obce. V čele povodňové komise obce stojí

starosta/starostka obce. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Opatření prováděná jako prevence před povodněmi velmi často souvisí i řešením sucha v krajině.

Financování krizového řízení

Kraje a obce ve svých rozpočtech na příslušný rok vyčleňují objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy na krizové situace, na jejich řešení a odstraňování jejich následků (účelová rezerva). Ve státním rozpočtu existuje položka Všeobecná pokladní správa, ve které je rozpočtová rezerva na řešení krizových situací i na jejich předcházení.

Informační nástroje

Při řešení krizových situací vyhlášených vládou ČR je třeba komunikovat a řešit specifické požadavky v součinnosti s krajským operačním a informačním střediskem (KOPIS), přičemž veškerá komunikace je zajišťována prostřednictvím **systému KOPIS**. Přes toto středisko jsou odesílány informace přímo na obce. KOPIS odesílá i informační SMS starostům obcí a členům dotčených krizových štábů a lze přes něj řešit všechny záležitosti týkající se krizové situace.

Více:

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

IS Argis – Informační podpora plánovacích a rozhodovacích procesů orgánů krizového řízení v oblasti zajišťování nezbytných dodávek. Zpřístupňuje vybrané informace určené orgánům krizového řízení. Z ÚSC ho používají kraje a ORP.

IS Krizkom – Slouží k **vyžadování věcných zdrojů za krizové situace**, tj. jako nástroj pro koordinaci a podporu procesů při řešení požadavků na věcné zdroje za krizových stavů. Z ÚSC ho používají kraje a ORP.

Aplikace Krizdata – Využívá se v případě výpadků dodávek elektrické energie pro velké územní oblasti. Poskytuje data o dodavatelích nezbytných dodávek, dodávkách nebo službách.

Komunikace během krizí

Při strategickém přístupu ke komunikaci je velmi žádoucí vytvořit si předem plány komunikace na různé krizové situace. Při informování veřejnosti by základními principy vždy měly být: včasnost, přesnost, stručnost, důvěryhodnost, pravdivost, otevřenost a kontinuita. V plánech by mělo být popsáno, kdo ručí za přenos informací a jaké komunikační nástroje budou použity, aby byly osloveny žádané cílové skupiny. Základním úkolem je také příprava na vyvracení dezinformací.

Pandemie nákazy covidu-19 odhalila celou škálu dopadů na územní samosprávné celky, které dříve nebyly v praxi zřejmé. Nastalá krizová situace ovšem alespoň vyjasnila řadu otázek k praktickému fungování obcí a krajů za pandemie a v nouzovém stavu.

Ministerstvo vnitra například upozorňovalo, že krizová opatření orgánů krajů a obcí nařizovaná v době nouzového stavu **musí být vydávána v souladu a v mezích** stanovených krizových opatření vlády. A dále, že **orgány krajů a obcí nejsou oprávněny jakkoli rozšiřovat** vládou nařízená krizová opatření, kterými je zasahováno do základních lidských práv a svobod.

Mezi hlavní problémy z pohledu organizačního fungování samospráv se ukázala **absence výslovné (a podrobnější) úpravy pro on-line jednání obecních a krajských orgánů** (ta je považována za přípustnou i dle nynější právní úpravy, avšak bez podrobnějších legislativních pravidel). Aktuálně ovšem Ministerstvo vnitra nevyklučuje distanční účast členů zastupitelstva i veřejnosti. Účast na zasedání zastupitelstva rovněž nelze podmiňovat očkovaním či testováním.

Dále se jako problematické ukázalo stanovení **příliš nízkých peněžních limitů pro operativní přijímání rozhodnutí v majetkové oblasti** např. pro účely nákupu ochranných pomůcek apod.

V souvislosti s vyhlášením nouzového stavu a jeho negativními dopady do ekonomické sféry obyvatel se obce dotazovaly na možnost snížit **místní poplatky** nebo posunout jejich splatnost na dobu po ukončení nouzového

stavu. Podle stanoviska Ministerstva vnitra **obec může změnu sazby nebo splatnosti místního poplatku provést pouze změnou stávající obecně závazné vyhlášky, a to na zasedání zastupitelstva obce**. Rada obce ani starosta/ka nemají pravomoc provádět změnu sazeb či splatnosti místních poplatků ani v době nouzového stavu.

Objevily se i snahy obcí samostatně regulovat chování občanů k zamezení nebo alespoň minimalizaci šíření koronaviru v dané obci za pomoci vlastních právních předpisů, tedy obecně závazných vyhlášek a nařízení. To však bylo shledáno jako velmi problematické, jak z hlediska právního, tak i praktického. Obce tak primárně měly provádět krizová opatření v rámci materiální, organizační a informační pomoci a své snahy regulovat chování občanů na území obce vydávat maximálně ve formě doporučení.

Více:

- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon)
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- Zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 (pandemický zákon)
- Koronavirus - informace MV (bod 5 - informace pro obce)
- <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicka-do-poruceni-pro-obce-v-dobe-nouzoveho-stavu.aspx>
- <https://koronavirus.mzcr.cz/>

Počet registrovaných cizinců v ČR v roce 2022 přesáhl hranici jednoho milionu osob. Ze zemí mimo EU se jedná především o občany Ukrajiny, Vietnamu a Ruské federace. Zásadní odpovědí ČR na vývoj situace v oblasti migrace je dlouhodobá podpora integrace.

ČR má velmi dobře rozvinutou politiku integrace cizinců včetně realizace praktických opatření. První Koncepte integrace cizinců byla přijata již v roce 2000 a následně třikrát zásadně aktualizována (2006, 2011 a 2016). Cíle jsou nastaveny a realizovány ve všech krajích ČR zejména na úrovni 18 Center na podporu integrace cizinců (www.integracnicentra.cz), z nichž mnohá působí v krajích již přes 10 let. Dále je nutné zmínit velmi širokou škálu projektů nestátních neziskových organizací a obcí. Důležitou roli v oblasti informovanosti cizinců zastává i Infolinka OAMP MV. Výběr aktérů v oblasti integrace naleznete například na webových stránkách MV zde: www.mvcr.cz/clanek/kontakty-774199. V souvislosti s udělovanou dočasnou ochranou byl nově v roce 2022 vytvořen rozcestník www.nasiukrajinci.cz.

V rámci zvýšení informovanosti byla pro vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí zavedena povinnost absolvovat adaptačně-integrační kurz, který trvá 4 hodiny a je tlumočen. Jeho hlavním cílem je především předat cizincům povědomí o existenci široké sítě integračních služeb a ověřených zdrojů informací.

Ministerstvo vnitra od roku 2008 realizuje dotační řízení určené pro projekty obcí a městských částí na podporu

integrace cizinců na lokální úrovni. Projekty obcí na podporu integrace cizinců se realizují zejména v obcích, městech nebo městských částech, kde dochází k aktuálnímu nebo potenciálnímu krizovému vývoji ve vztazích mezi cizinci a místními obyvateli, především pak v lokalitách, kde žije významný počet cizinců. Projekty obcí tvoří soubor intenzivních a komplexních integračních aktivit a opatření, které pomáhají k řešení či zlepšení stávající situace v dané lokalitě a předcházejí případným konfliktům či mírní napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli. Místní samosprávy mají možnost prostřednictvím těchto projektů uzpůsobit integrační opatření místním poměrům a potřebám. Mohou projekty realizovat ve spolupráci s řadou dalších aktérů – například s Centry na podporu integrace cizinců, nestátními neziskovými organizacemi a lokálními aktéry (např. školy, mateřská a informační centra). V rámci dotačního řízení jsou mimo jiné podporovány tyto aktivity: analýza situace cizinců v obci, výuka českého jazyka pro děti i dospělé, organizace příměstských táborů zaměřených na výuku ČJ, semináře socio-kulturní orientace, sociální poradenství terénní i ambulantní, školení pedagogů, policie a úředníků samosprávy o cizinecké problematice, informační materiály pro cizince i veřejnost a pořádání společných integračních aktivit s místními obyvateli.

Aktuální informace o tomto dotačním řízení jsou zveřejňovány na webových stránkách Ministerstva vnitra www.mvcr.cz v sekci „Nabídky a zakázky“, podsekce „Dotační tituly“.

Ministerstvo pro místní rozvoj vydalo materiál „Manuál pro úspěšnou integraci cizinců pro obce“, která může pomoci s orientací v tématu:

<https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/novinky/manual-pro-uspesnou-integraci-cizincu-pro-obce?feed=AllPageFefed>.

Každá obec je jako samosprávný orgán povinným subjektem dle základních právních předpisů upravujících fungování elektronické veřejné správy (proces elektronizace se též nazývá digitalizace).

Viz zákony č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy (ZoISVS) a č. 111/2009 Sb., o základních registrech. Předpisů upravujících elektronické fungování veřejné správy je ale více, lze zmínit ještě zákony č. 12/2020 Sb., č. 300/2008 Sb., 499/2004 Sb.

Digitalizace **není oblast, kterou by na obci spravovali pouze informatici**. Digitalizace je komplexní problematika, která vyžaduje, aby ji patřičnou pozornost věnovali jak představitelé obce (např. rada, zastupitelstvo, starosta, tajemník) tak i věcné útvary (např. odbor správní, sociálních věcí, životního prostředí, školství atd.) a samozřejmě útvary informatiky. Všechny tyto subjekty musí spolupracovat a spolupodílet se na tvorbě a dodržování informační koncepce, jinak hrozí rizika špatných projektů se špatnými výsledky (např. věcný útvar nedefinuje požadavky a dostane od informatiků systém, který neplní určité funkce agendy; věcný správce nemá peněžní prostředky na rozvoj, protože nekomunikoval své potřeby představitelům obce).

Základní strategické směřování digitalizace má být popsáno v dokumentu „**Informační koncepce obce**“, který má obec povinnost vést dle § 5a ZoISVS. Informační koncepce obce má kromě jiných náležitostí povinnost být v souladu s Informační koncepcí ČR, čímž je zajištěno stejné směřování digitalizace obce, jako v případě celého eGovernmentu. Tento dokument opět není záležitostí útvaru informatiky, ale **dokumentem celé obce**.

Nedílnou součástí digitalizace veřejné správy je sdílení dat, aby byl zajištěn princip „Pouze jednou“ dříve zvaný také „Obíhají data, ne občan“. Ač nejsou obce původcem většiny dat, která využívají ve svých agendách, a která tedy nemusí ve většině případů sdílet přes referenční rozhraní veřejné správy, vztahují se na ně povinnosti z oblasti tzv. otevřených dat. To jsou data zveřejňovaná způsobem umožňujícím dálkový přístup v otevřeném a strojově čitelném formátu, jejichž způsob ani účel následného využití není omezen a které jsou evidovány v **Národním katalogu otevřených dat**. Obce s rozšířenou působností a kraje mají povinnost zveřejňovat informace z úředních desek jako otevřená data.

Občané České republiky v poslední době čelili závažné zdravotní krizi, již způsobila pandemie covid-19. V letošním roce se v důsledku ruské invaze na Ukrajinu objevily krize nové. Ekonomická a energetická. Mnozí se proto cítí znejistělí, ohrožení a obávají se, co dalšího budoucnost přinese.

Napjatou atmosféru ve společnosti navíc umocňuje přehlacení informačního prostoru, kde získávají na síle úmyslně zkreslené zprávy, dezinformace i zjevné lži. Ty ve společnosti prohlubují pocity nejistoty, rozdělují ji a podkopávají její důvěru ve stát a jeho instituce.

Ministerstvo vnitra České republiky proto ustavilo Krizový informační tým (KRIT), jehož cílem je věcně, srozumitelně a konzistentně komunikovat s širokou veřejností. Zkrátka nenechat občany v informačním chaosu samotné a poskytnout jim dostatek důvěryhodných informací. Předcházet tak společenské polarizaci a radikalizaci.

CO KONKRÉTNĚ KRIT NABÍZÍ MĚSTŮM A OBCÍM?

KRIT nabízí průběžné poskytování jednoduchých informačních materiálů v podobě plakátů, které mají pomoci předcházet tomu, aby lidé podléhali dezinformacím, lžím

a fámám. Tyto plakáty budou reagovat jak na nejpodstatnější témata veřejné debaty, tak na dezinformační kampaň, přičemž budou vycházet z potřeb měst a obcí. Sami si tedy můžete určit přesná témata, kterým se budeme společně věnovat.

NÁVRHY A DISTRIBUCE PLAKÁTŮ

Plakáty s faktickými a ověřitelnými informacemi od nás dostanete buď v podobě tiskových dat, nebo rovnou jako hotový produkt. Dle vašeho uvážení a možností ho můžete umístit na městské a obecní nástěnky nebo výlepové plochy. Lidé na nich dále naleznou odkaz na webové stránky **nenaletet.cz**, kde se mohou o vybraných tématech dozvědět více a v případě zájmu se přihlásit i k odběru pravidelného informačního servisu.

V případě vašeho zájmu o poskytnutí plakátů, zapojení se do jejich přípravy nebo jen více informací o celé kampani, napište na mail **krit@mvcr.cz**. Za vaše podněty vám budeme vděční.

Ministerstvo vnitra (MV) je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci. Dle zákona č. 2/1969 Sb., tzv. kompetenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, plní koordinační úlohu v oblasti organizace a výkonu veřejné správy, a také v oblastech správního trestání, spisové služby a postupů podle kontrolního řádu.

Z hlediska agend je MV ústředním orgánem státní správy zejména pro: jména a příjmení, matriky, státní občanství, občanské průkazy, hlášení pobytu, evidenci obyvatel a rodná čísla; cestovní doklady, povolování pobytu cizinců a postavení uprchlíků; shromažďovací právo a sdružování v politických stranách a v politických hnutích; volby; územní členění státu; archivnictví a spisovou službu; nebo oblast informačních systémů veřejné správy.

Dále je **orgánem dozoru a kontroly nad činností územních samosprávných celků**. Dozor představuje kontinuální činnost státu prováděnou vůči obcím, krajům a hlavnímu městu Praze, během níž se zjišťuje, zda veškeré právní akty, které ÚSC schválí a vydají, jsou v souladu se zákonem, případně jiným právním předpisem. Ministerstvo vnitra vykonává v případě obcí tento dozor v plném rozsahu nad výkonem samostatné působnosti (u přenesené působnosti je dozorovým orgánem krajský úřad). Naproti tomu účelem kontroly je zjistit, zda

orgány územních samosprávných celků dodržují při výkonu samostatné působnosti zákony a jiné právní předpisy a při výkonu přenesené působnosti zákony, jiné právní předpisy a v jejich mezích též usnesení vlády, směrnice ústředních správních úřadů, jakož i opatření příslušných orgánů přijatá při kontrole podle zákona. Obdobně jako u dozoru, Ministerstvo vnitra provádí kontrolu výkonu u samostatné působnosti obcí, u přenesené působnosti je pak kontrolním orgánem krajský úřad.

Ministerstvo vnitra rovněž vykonává **metodickou pomoc** pro územní samosprávné celky. Vydává metodická doporučení, ale také tematické časopisy, např. Veřejnou správu nebo Správní právo. Na webových stránkách (www.mvcr.cz) je dostupný Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí nebo seznam platných právních předpisů a směrnic týkajících se činnosti orgánů krajů a orgánů obcí. Dále zpracovává odborné analýzy z oblasti veřejné správy, výroční zprávu o stavu veřejné správy a další užitečné publikace.

Další z řady rolí MV je příprava podkladů pro státní rozpočet pro příspěvek pro obce na výkon úkolů v přenesené působnosti. Pravidelně zveřejňuje přehlednou tabulku rozepsaného příspěvku dle jednotlivých působností a obcí.

MV v neposlední řadě organizuje kurzy pro zastupitele obcí, například v oblasti finančního řízení obcí (projekt Zastupitel v kurzu). Je rovněž organizátorem soutěží Přívětivý úřad a Cen MV za kvalitu a inovaci ve veřejné správě. Každoročně také pořádá celostátní konferenci Moderní veřejná správa, jejíž součástí je tradiční Národní konference kvality ve veřejné správě.

Je také koordinátorem koncepce „**Klientsky orientovaná veřejná správa 2030**“, kterou připravilo ve spolupráci s věcnými gestory pěti strategických cílů (dostupné a kvalitní veřejné služby, efektivní systém veřejné správy, efektivní instituce veřejné správy, kompetentní lidské zdroje, informovaní a účastníci se občané). Koncepce je strategickým materiálem, definujícím rozvoj veřejné správy v nadcházejícím desetiletí, tj. od roku 2021 do roku 2030; věcně i časově navazuje na Strategický rámec rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014–2020. Konkrétní způsob její implementace je, resp. bude určen Akčními plány, z nichž první dva budou tříleté, poslední Akční plán pak čtyřletý.

Více:

- www.mvcr.cz a www.mvcr.cz/verejna-sprava
- Publikace Veřejná správa v České republice vydaná Ministerstvem vnitra v roce 2017
- Zákon č. 2/1969 Sb. Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů (tzv. kompetenční zákon)
- <https://www.mvcr.cz/clanek/koncepce-klientsky-orientovana-verejna-sprava-2030.aspx>

SEZNAM KONTAKTŮ NA ÚTVARY MV

ÚTVAR	POPIS	E-MAIL	TELEFON
Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly	<ul style="list-style-type: none"> • Metodická pomoc obcím • Dozor nad výkonem samostatné působnosti územních samosprávných celků (ÚSC) • Kontrola nad výkonem samostatné působnosti ÚSC • Kontrola výkonu přenesené působnosti krajů a hlavního města Prahy 	odbordk@mvcr.cz	974 816 411 974 816 429
Oddělení dozoru Praha	Územní oddělení dozoru	dozorpha@mvcr.cz	974 816 411 974 816 429
Oddělení dozoru České Budějovice - Jihlava	Územní oddělení dozoru	dozorcb@mvcr.cz dozorji@mvcr.cz	387 722 393 567 300 369
Oddělení dozoru Plzeň - Karlovy Vary	Územní oddělení dozoru	dozorpm@mvcr.cz dozorkv@mvcr.cz	974 320 720 603 190 872
Oddělení dozoru Ústí nad Labem - Liberec	Územní oddělení dozoru	dozorul@mvcr.cz dozorlb@mvcr.cz	974 420 710 482 710 261
Oddělení dozoru Pardubice - Hradec Králové	Územní oddělení dozoru	dozorpu@mvcr.cz dozorhk@mvcr.cz	974 560 710 974 520 719
Oddělení dozoru Brno - Olomouc	Územní oddělení dozoru	dozorbm@mvcr.cz dozorol@mvcr.cz	974 620 720 974 760 721
Oddělení dozoru Ostrava - Zlín	Územní oddělení dozoru	dozorov@mvcr.cz dozorzl@mvcr.cz	974 720 722 577 012 146

SEZNAM KONTAKTŮ NA ÚTVARY MV

ÚTVAR	POPIS	E-MAIL	TELEFON
Odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy	<ul style="list-style-type: none"> • Podklady pro příspěvek na výkon přenesené působnosti • Územně správní členění státu • Analýzy rozvoje veřejné správy • Řízení kvality ve veřejné správě • Meziobecní spolupráce • Mezinárodní spolupráce • Organizace akcí (konference, kurzy pro zastupitele, soutěže) 	osn@mvcr.cz	974 816 644
Odbor voleb	<ul style="list-style-type: none"> • Právní a metodické řízení voleb • Technické zabezpečení voleb • Místní a krajské referendum • Politické strany a politická hnutí • Petiční právo 	volby@mvcr.cz	974 817 361 974 817 377 974 817 378
Odbor správních činností	<ul style="list-style-type: none"> • Rodná čísla, registr obyvatel, evidence obyvatel • Občanské průkazy, cestovní doklady 	osc@mvcr.cz	974 849 788
Odbor všeobecné správy	<ul style="list-style-type: none"> • Státní občanství, matriky • Sdružování v politických stranách a hnutích • Státní hranice, státní symboly 	ovs@mvcr.cz	974 816 461 974 816 301 224 223 643

Perspektivou územního členění státu se Česká republika skládá z 6 254 obcí, 13 krajů a hlavního města Prahy. Územní členění státu prošlo po roce 1989 zásadní reformou, která si kladla za cíl odbourat centralismus předchozího režimu a obnovit obecní samosprávu. V roce 1990 byly zavedeny obecní, městské a okresní úřady, které nahradily dřívější národní výbory. Okresní úřady měly povahu orgánů státní správy. V roce 1997 byly ústavním zákonem zavedeny vyšší územní samosprávné celky (kraje a hlavní město Praha, jež má speciální postavení popsané ve vlastním zákoně), které doplnily strukturu územního členění o regionální úroveň.

Druhá fáze reformy si kladla za cíl zefektivnit výkon státní správy v území a přejít na tzv. spojený model veřejné správy, kdy je část výkonu státní správy přenesena na územní samosprávné celky (obce a kraje). Prvním krokem bylo ukončení činnosti okresních úřadů a přenesení jejich kompetencí na obce a kraje. Pro distribuci kompetencí byly nově vytvořeny tři typy obcí: 1) obce se základním rozsahem přenesené působnosti (všechny obce), 2) obce s pověřeným obecním úřadem (388 obcí) a 3) obce s rozšířenou působností (205 obcí). I přes ukončení činnosti okresních úřadů však nedošlo ke zrušení okresů (76), které jsou zachovány jako administrativně-geografické jednotky.

V r. 2020 do problematiky územního členění státu vnesla světlo nová právní úprava – podle zákona č. 51/2020 Sb. o územně správním členění státu, se území České republiky pro výkon státní správy člení na správní obvody krajů. Správní obvod kraje s výjimkou správního obvodu hlavního města Prahy se člení na správní obvody obcí s rozšířenou působností. Správní obvod obce s rozšířenou působností je vymezen výčtem území obcí a vojenských újezdů. Území obce a území vojenského újezdu je vymezeno hranicí jednoho nebo více souvislých katastrálních území. Územně správní členění na správní obvody krajů a správní obvody obcí s rozšířenou působností nazývá zákon jako „základní územně správní členění“. Prostřednictvím správních obvodů obcí s rozšířenou působností jsou rovněž vymezeny i okresy. V hlavním městě Praze jsou na úrovni okresů vymezeny prostřednictvím správních obvodů městských částí obvody. Vymezení okresů je podle zákona tzv. „další územně správní členění“. Všechny územně správní jednotky definované zákonem č. 51/2020 Sb., jsou vzájemně skladebné, tj. větší celky obsahují menší jednotky beze zbytku. Zmíněný zákon č. 51/2020 Sb. stanoví jako základ územněsprávního členění státu celkem 205 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

Více:

- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu
- Vyhláška č. 388/2002 Sb. – Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů

- Stránky Ministerstva vnitra:
www.mvcr.cz
- Internetová sbírka zákonů:
<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- Metodické materiály Ministerstva vnitra pro obce:
www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicke-materialy-k-zakonnym-zmocnenim.aspx
- Příklady dobré praxe:
<http://kvalitavs.cz/>
- Stránky odboru veřejné správy, dozoru a kontroly (metodické materiály, dozor a kontrola):
www.mvcr.cz/odk2
- Stránky Ministerstva vnitra k veřejné správě
<https://www.mvcr.cz/verejna-sprava.aspx>
- Tematické časopisy vydávané Ministerstvem vnitra
<https://www.mvcr.cz/casopisy.aspx>
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3426>
- Portál veřejné správy
<https://gov.cz/obcan/>
- Portál občana
<https://obcan.portal.gov.cz>
- Zastupitel v kurzu (kurzy Ministerstva vnitra k finančnímu řízení obcí, skripta)
www.zastupitelvkurzu.cz/
- Sbírka právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů
<https://sbirkapp.gov.cz/>

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ZASTUPITEL V KURZU

Kurzy Ministerstva vnitra pro zastupitele obcí - vzdělávací program
Zastupitel v kurzu / Postavení zastupitelů v systému veřejné správy
Finanční řízení obce / Rozvoj obce

Termín konání dalšího ročníku: první polovina roku 2023

Více informací na:

www.zastupitelvkurzu.cz

www.facebook.com/zastupitelvkurzu

Institut pro veřejnou správu Praha je státní příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem vnitra, zajišťující zejména vzdělávání úředníků územních samosprávných celků podle zákona č. 312/2002 Sb.

Institut pro veřejnou správu Praha připravuje také celou řadu dalších vzdělávacích kurzů. Více informací na: www.institutpraha.cz

Editoři: Ing. Mgr. David Sláma / Mgr. Filip Zavřel
Autoři textů: Kolektiv autorů z Ministerstva vnitra ČR
Grafické zpracování: Jindřich Janíček
Vydalo: Ministerstvo vnitra
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7
www.mvcr.cz
2022 (druhé, doplněné vydání)
ISBN 978-80-7616-172-6 (tisk),
ISBN 978-80-7616-173-3 (PDF).

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo vnitra
Nad Štolou 3
170 34 Praha
www.mvcr.cz